

ZBIRKA TESTOVA
ZA POLAGANJE MATURSKOG I STRUČNOG ISPITA IZ

**CRNOGORSKOG – SRPSKOG,
BOSANSKOG, HRVATSKOG
JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI**

ZBIRKA TESTOVA ZA POLAGANJE
MATURSKOG I STRUČNOG ISPITA
IZ

**CRNOGORSKOG – SRPSKOG,
BOSANSKOG, HRVATSKOG
JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI**

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
PODGORICA

**ZBIRKA TESTOVA ZA POLAGANJE
MATURSKOG I STRUČNOG ISPITA
IZ
CRNOGORSKOG – SRPSKOG,
BOSANSKOG, HRVATSKOG JEZIKA
I KNJIŽEVNOSTI**

Izdavač:

ISPITNI CENTAR – PODGORICA
ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA – PODGORICA

Za izdavača:

DR ŽELJKO JAĆIMOVIĆ
NEBOJŠA DRAGOVIĆ

PREDGOVOR

Poštovani kandidati/kandidatkinje,

Pred vama je zbirka testova rješavanih na maturalnom i stručnom ispitu iz Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti. Nastala je s ciljem da vam priprema za ispit bude jednostavnija. Namijenjena je, dakle, prvenstveno vama radi što uspješnijeg polaganja ispita, ali i nastavnicima koji vas pripremaju za maturalni i stručni ispit. Zbirka sadrži do sada objavljene zadatke kojima se provjerava razumijevanje pročitane funkcionalne i književne tekste, znanje iz historije književnosti, teorije književnosti, semantike, primjena naučenih jezičkih pravila u pisanju školskog eseja, odnosno funkcionalne tekste. Takođe, sadrži i rješenja i sheme za bodovanje zadataka, školskog eseja i funkcionalne tekste, kako biste mogli da provjerite koliko ste uspješno riješili test, odnosno odgovorili na temu iz književnosti i tzv. slobodnu temu ili napisali funkcionalni tekst.

Uočićete da je do sada objavljen samo jedan test koji ima određen broj potpuno istih zadataka i na maturalnom i na stručnom ispitu. Bilo je predviđeno da se razlikuje samo 30. zadatak: na maturalnom ispitu trebalo je pisati školski esej (kandidati biraju temu ili iz književnosti ili tzv. slobodnu temu), a na stručnom funkcionalni tekst (pismo, molba, žalba, imejl, prijava na konkurs...). Međutim, zbog specifičnih okolnosti i objektivnih razloga, došlo je do promjene u strukturi ispita, pa su u 2011. i 2012. godini svi kandidati (i oni koji su polagali maturalni i oni koji su polagali stručni ispit) pisali samo školski esej. Razlika između maturalnog i stručnog ispita bila je jedino u bodovanju primjene naučenih jezičkih pravila.

Želimo da vam ova zbirka pripremu za polaganje maturalnog, odnosno stručnog ispita učini lakšom i da što uspješnije položite ispit.

Dragana Nenadović,
savjetnik za Crnogorski – srpski, bosanski,
hrvatski jezik i književnost
u Ispitnom centru

PRAVILA ZA RJEŠAVANJE TESTA NA MATURSKOM I STRUČNOM ISPITU

- Vrijeme rješavanja testa na maturalnom ispitu je 150 minuta.
- Vrijeme rješavanja testa na stručnom ispitu je 120 minuta.

- Zadatak će se vrednovati s (0) nula bodova ako je:
 - netačno riješen,
 - zaokruženo više odgovora,
 - zaokružen ili napisan i tačan i netačan odgovor,
 - nečitko i nejasno napisan odgovor,
 - rješenje napisano grafitnom olovkom.

- Funkcionalni tekst će se vrednovati s (0) nula bodova:
 - ako nije napisana odgovarajuća forma teksta,
 - ako je nečitko napisan,
 - ako je napisan grafitnom olovkom,
 - ako je napisan štampanim slovima bez označavanja velikog slova,
 - ako se miješa ćirilica i latinica, ekavski i ijekavski izgovor, jotovana i nejotovana verzija,
 - ako nije napisan na listovima predviđenim za pisanje funkcionalnog teksta,
 - ako je učenik/učenica nepristojan u izražavanju,
 - ako učenik/učenica crta, ilustruje, piše viceve i slično,
 - ako se učenik/učenica direktno obraća ocjenjivaču.

PRAVILA ZA PISANJE ŠKOLSKOG ESEJA NA MATURSKOM I STRUČNOM ISPITU

- Vrijeme za pisanje eseja je 120 minuta.
- Esej treba oblikovati kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak) i voditi računa o pasusima. Može biti napisan ćirilicom ili latinicom. Plan eseja može da bude napisan na listovima za koncept, a zatim esej uredno prepisan hemijskom olovkom ili nalivperom na listove za esej.
- Treba voditi računa o jezičkoj pravilnosti i čitljivosti teksta.
- Esej treba da sadrži od 250 do 300 riječi. Mora se poštovati zahtjev o broju riječi +/- 10% (ocjenjuje se sastav koji ima od 225 do 330 riječi; ako esej ima manje od 225 riječi, NE ČITA SE UOPŠTE, a na 330. riječi PRESTAJE ČITANJE).
- Esej će se vrednovati s (0) nula bodova:
 - ako je promašena tema,
 - ako ima manje od 225 riječi (naslov se ne broji),
 - ako je nečitko napisan,
 - ako je napisan grafitnom olovkom,
 - ako je napisan štampanim slovima bez označavanja velikog slova,
 - ako se miješa ćirilica i latinica, ekavski i ijekavski izgovor, jotovana i nejotovana verzija,
 - ako nije napisan na listovima predviđenim za pisanje eseja,
 - ako je učenik/učenica nepristojan u izražavanju,
 - ako učenik/učenica crta, ilustruje, piše viceve i slično,
 - ako se učenik/učenica direktno obraća ocjenjivaču.

TEST NA MATURSKOM ISPITU

Koristeći tekst *Na trpezi emulgatori koji mogu da izazovu karcinome - Što su E-brojevi*, odgovori na pitanja 1, 2, 3, 4 i 5.

Na trpezi emulgatori koji mogu da izazovu karcinome Što su E-brojevi

Mnogim prehrambenim proizvodima dodaju se aditivi, odnosno prirodne i sintetičke hemijske supstance. Cilj je da im se produži trajnost, poveća prehrambena vrijednost, olakša prerada i pripravljanje hrane, kao i poboljša ukus, boja, miris, sastav ili izgled. Na naljepnici gdje je naveden sastav proizvoda, ponekad se mogu pronaći mnogi aditivi označeni E-brojevima. Oni se odnose na vještačke i prirodne aditive čija je upotreba odobrena ili, u posljednje vrijeme, za neke od njih zabranjena u zemljama Evropske unije. E-brojeve imaju mnoge boje, konzervansi, antioksidansi, emulgatori... Preporuka stručnjaka je, naravno, da jedemo što manje prerađene, konzervisane hrane, što je nemoguće sprovesti u cjelosti. Tu još spadaju cigarete i napici. Mnogi od tih proizvoda su izuzetno opasni po zdravlje. Neki od emulgatora su izazivači zloćudnih tumora. Oni se nalaze u švepsu, limuntusu, gumenim bombonama, čokoladnim bombonicama, štapićima od soje, aromatizovanom senfu, konzervisanom mesu, siru, pečurkama u teglama, pudingu od vanile, gotovim sosovima, kečapu, majonezu... Dalje, neki od ovih emulgatora dovode do oboljenja krvnih sudova, bolesti želudačno-crijevnog trakta, oboljenja jetre i bubrega, kožnih bolesti, a štetni su i po nerve – objasnila je pedijatar Mirjana Eraković.

Ona je istakla da posebna opasnost prijete djeci, jer upotreba ovakvih namirnica izuzetno šteti organizmu u rastu i razvoju.

– Značajan je porast alergijskih, kožnih i malignih bolesti i u dječjem uzrastu, a ishrana je važan faktor u prevenciji – upozorava dr Eraković.

Odluka je u našim rukama

Prema riječima doktora medicine Predraga Šljivančanina, svaka država brine o pravilnoj ishrani svog stanovništva, što podrazumijeva kontrolu uvoza i proizvodnje hrane. On precizira da je sprečavanje pojave, opasnih aditiva u namirnicama u suštini posao higijenskih zavoda i tržišnih inspekcija, koje treba da stave zabranu na uvoz proizvoda koji sadrže opasne materije i da vrše bakteriološke testove i kontrolišu kalorijsku, energetska vrijednost i druge reference.

Edukacija stanovništva o upotrebi štetnih konzervansa je neophodna, smatra on, i dodaje da građani, dok se država ne pobrine za to na ozbiljniji način – treba sami da pogledaju šta kupuju i kada vide opasne E-brojeve, bojkotuju kupovinu tog proizvoda.

U Crnoj Gori, nastavio je on, postoji apsolutno ekološki ispravna hrana: to su kajmaci i proizvodi sa sjevera, planinski krompir, pljevaljski sir koji je „božji dar” i moramo voditi računa da zaštitimo te proizvode.

Čitajte etikete

U izvještaju Klinike za pedijatrijsku onkologiju iz Dizeldorfa, pored spiska bezopasnih aditiva, dat je i spisak onih koji to nijesu. Kao „sumnjivi” označeni su E-125, 141, 150, 153, 171, 172, 173, 240, 241 i 447.

Opasni dodaci su E-102, 110, 120 i 124. Štetni po zdravlje, jer izazivaju smetnje u radu crijeva su E-220, 221, 224 i 232. Do kožnih oboljenja dovode E-230, 231, 232 i 233 a podražuju nerve E-311 i 312.

E-330 označen je kao najopasniji dodatak koji izaziva rak. Sadrže ga, na primjer, šveps od limuna, senf, neka gazirana bezalkoholna pića, neki majonezi i kečapi, kao i sirevi i gljive u konzervi. Ovaj izuzetno opasan emulgator nalazi se u mnogim prehrambenim proizvodima u crnogorskim radnjama!

Isti je slučaj i sa jako otrovnim E-123, koji je zabranjen u SAD-u. I on je prisutan na našim trpezama.

Ustanovljeno je da kancerogena svojstva imaju i E-131, 142, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 217 i 239.

*Priređeno prema tekstu Miloša Pavićevića
(Vijesti, 31. 12. 2001)*

1. Šta su E-brojevi?

1. Prirodne i sintetičke hemijske supstance koje se dodaju proizvodima.
2. Oznake za ekološki ispravne i zdrave proizvode.
3. Proizvodi zabranjeni u zemljama Evropske unije.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

2. Da li podnaslov „Odluka je u našim rukama” odgovara sadržaju teksta na koji se odnosi? Oslanjajući se na tekst, iznesi argumente za svoj stav.

..... **1 bod**

**3. „...jer upotreba ovakvih namirnica izuzetno šteti organizmu u rastu i razvoju...”
Na koje se bolesti misli u ovom dijelu teksta?**

..... **2 boda**

4. A) Zaokruži broj ispred proizvoda u čijem sastavu se nalazi sastojak veoma opasan po zdravlje i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. MLJEVENI PLAZMA KEKS

Sastojci: pšenično brašno, šećer, maslac, sojino brašno, hidrogenovana biljna mast, med, dekstroza, surutka u prahu, obrano mlijeko u prahu, sredstva za dizanje tijesta (E503, E500), so, emulgator – sojin lecitin, vitamini (vitamin C, niacin, vitamin B6, tianin), aroma. Može da sadrži u tragovima lješnik. Čuvati na suvom i hladnom mjestu.

2. ŠTAPIĆI SA SUSAMOM

Sastojci: pšenično brašno, susam (22%), biljno ulje, so, sredstva za dizanje tijesta (E500, E503). Čuvati na suvom i hladnom mjestu.

3. ŽELE BOMBONI

Sastojci: šećer, škrobni sirup, voda, sredstvo za želiranje, limunska kiselina (E330), arome, boje (E102, E110, E124, E131). Čuvati na suvom i hladnom mjestu.

B) Koji je to sastojak? Argumentuj svoj stav.

..... 1 bod

5. Kokos brašno

Sastojci: kokos brašno, konzervans SO₂ (E220). Kvalitet I. Proizvodnja 2008. Alergen info: Proizvod sadrži SO₂. Može da sadrži tragove glutena, susama, kikirikija i jezgrastog voća. Čuvati na hladnom i suvom mjestu.

Kakva je svrha ALERGENA INFO u datom tekstu?

1. Da obavijesti zainteresovane o kvalitetu proizvoda.
2. Da upozori alergične osobe na sastav proizvoda.
3. Da objasni prodavcima kako da čuvaju proizvod.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... 1 bod

Voćni sokovi i nektari

U letnjim danima, ali i inače, najviše tečnosti unosimo raznim napicima. No, ipak je bitno koje je vrste napitak i kakvog je sastava!

Kako razlikovati voćne sokove i nektare od ostalih bezalkoholnih pića ili preciznije rečeno znamo li što pijemo kada odaberemo voćni sok ili nektar?

Voćni sok

Voćni sok je proizvod mehaničke prerade jedne ili više vrsta zdravog, tehnološki zrelog, svežeg ili ohlađenog voća koje nije fermentiralo. Sok može biti dobijen iz svežeg voća, ceđenjem, a može biti dobijen i razblaživanjem koncentrisanog soka. Kad se sok koncentriše, iz njega se izdvajaju aromatične materije. Kad se koncentrisan sok kasnije razblažuje vodom (dodaje se toliko vode koliko je ispareno koncentrisanjem, tako da se opet dovede na sastav matičnog soka), dodaje mu se i izdvojena aroma.

Sokovi sadrže sve sastojke iz voća, bilo u bistrom, mutnom ili kašastom obliku. To je 100% prirodan sok. Soku se ne dodaje voda. Ukoliko mu se dodaje šećer, onda mora da se naglasi na deklaraciji i pakovanju da je sok zaslađen. Stoprocentnom soku može da se doda i kiselina. Ali, ne smeju da se dodaju i šećer i kiselina, dakle ili jedno, ili drugo.

Voćni nektar

Voćni nektar je proizvod s dodatkom vode i šećera i/ili meda (u količini do 20 % u odnosu na ukupnu masu gotovog proizvoda) voćnom soku, voćnom soku iz koncentrata, koncentrisanom voćnom soku, dehidriranom ili voćnom soku u prahu, voćnoj kaši, koncentrisanoj voćnoj kaši ili smesi ovih proizvoda.

Priroda sastava voća diktira procenat. Na primer, nektar od breskve ima 40% voća. Kada bi ovaj procenat bio 50%, nektar ne bi mogao da se pije, jer bi bio pre-gust. Ili, udeo višnje je 35% zato što je ona kisela. Kada bi ovaj udeo bio veći, nektar bi bio previše kiseo. Zato se ne prave 100% sokovi od višnje, borovnice, ribizle, jer su prekiseli. Stopostotni sokovi se prave samo od onog voća koje ima harmoničan odnos šećera i kiselina, gde se ne ističu ni slast ni kiselost. Voće koje ima puno kiseline ne može da se pije tako, niko neće popiti 100% sok od limuna, a pomorandžu će popiti, kao i jabuku, ili grožđe, na primer.

Sokovi i nektari ne smeju da imaju konzervanse i zato se oni isključivo toplotno tretiraju, odnosno pasterizuju i hermetički zatvaraju u ambalažu koja obezbeđuje sigurnost kvaliteta. Takođe, ne smeju da sadrže veštačke boje i veštačke arome.

U sokove i nektar može da se doda i vitamin C. On se, uglavnom, dodaje da zaštiti od promena boje, kao antioksidans. Na deklaraciji uglavnom piše da li je dodat vitamin C.

Osvežavajuće piće

Sve što sadrži manje od propisanog procenta soka za nektar za određenu vrstu, spada u osvežavajuća pića. Postoje osvežavajuća bezalkoholna pića koja imaju 0% voća, znači nemaju ga uopšte, a može da bude i minimum 10%, odnosno za citrusne 6%. Kad ima između 10% i procenta propisanog za nektar, to su osvežavajuća pića sa voćnim sokom, koja kod nas nisu mnogo zastupljena. Osvežavajućem piću, bilo da sadrži ili uopšte ne sadrži voće, smeju da se dodaju konzervansi, boja i aroma. Konzervans je dozvoljen i uvek je prisutan. On je neophodan da bi održao kvalitet proizvoda (sprečava kvarenje), jer se ova pića pakuju u plastičnu ambalažu koja ne može da obezbedi hermetičnost kakvu obezbeđuje ambalaža u koju se pakuju nektar ili sok.

(priređeno i preuzeto sa sajta
www: novosadski net-zdravlje i porodica)

Na osnovu teksta *Voćni sokovi i nektari* odgovori na pitanje 6, 7, 8, 9 i 10.

6. Zaokruži broj ispred konstatacije koja je tačna i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. Voćni nektar je voćni sok.
2. Voćni nektar je proizvod sa visokim procentom voćnog soka.
3. Voćni nektar je koncentrisani voćni sok.

..... 1 bod

7. Na osnovu pročitano teksta *Voćni sokovi i nektari* i teksta sa ambalaže za sokove, zaokruži broj ispred proizvoda sa najvećim sadržajem voća i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. ANANAS – bistri voćni nektar
2. ANANAS – voćni sok
3. ANANAS – mutni voćni nektar

..... 1 bod

8. **Zaokruži broj ispred vrste voća čiji udio voća u proizvodnji voćnog soka NE MOŽE biti 100% i rješenje prenesi na list za odgovore.**

1. jabuka
2. kruška
3. pomorandža

Obrazloži odgovor.

..... *1 bod*

9. **Pročitaj deklaraciju proizvoda, a zatim zaokruži broj ispred deklaracije u kojoj je sastav proizvoda tačan s obzirom na tip proizvoda i vrstu voća i rješenje prenesi na list za odgovore.**

1. Tip proizvoda: voćni sok

Vrsta voća: pomorandža

Sastav: voćni sadržaj 100%, šećer, limunska kiselina. Pasterizovano bez dodatka konzervansa, vještačkih boja i aroma. Prije upotrebe promućkati. Nakon otvaranja čuvati na hladnom mjestu.

Upotrebljivo do datuma otisnutog na ambalaži.

2. Tip proizvoda: voćni sok

Vrsta voća: pomorandža

Sastav: voćni sadržaj 100%, šećer, vitamin C. Pasterizovano bez dodatka konzervansa, vještačkih boja i aroma. Prije upotrebe promućkati. Nakon otvaranja čuvati na hladnom mjestu.

Upotrebljivo do datuma otisnutog na ambalaži.

3. Tip proizvoda: voćni sok

Vrsta voća: pomorandža

Sastav: voćni sadržaj 100%, obojeno vještačkom bojom. Pasterizovano bez dodatka konzervansa i vještačkih aroma. Prije upotrebe promućkati. Nakon otvaranja čuvati na hladnom mjestu.

Upotrebljivo do datuma otisnutog na ambalaži.

..... *1 bod*

10. Osnovni sastojci šveps biter lemona su voda, visoko fruktozni sirup, sok od limuna, limunska kiselina, arome, konzervansi, stabilizatori, kinin maks. 85mg/l, boja: beta karotin. Na osnovu sastojaka, šveps je:

1. bistri voćni nektar od limuna,
2. osvježavajuće piće sa ukusom limuna,
3. voćni sok od koncentrisanog soka limuna.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

Milica i ja smo se odvažile da napravimo kolač zvani *francuske kocke*. Mislile smo da će to ići brzo i lako. A onda se pojavio Pavle. Bio je veoma nervozan, mrzovoljan i sve mu je smetalo. Smetale su mu oblande na stolu, mljeveni keks, orasi, suvo grožđe... Čokoladu za kuvanje je pojeo. Tačnije dva reda. Odlučih da uhvatim maglu.

(Iz pismenog zadatka učenice)

Koristeći dati tekst riješi zadatke 11, 12 i 13.

11. Zaokruži broj ispred frazeologizma koji odgovara rečenici: »Bio je veoma nervozan, mrzovoljan i sve mu je smetalo.« i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. Mani se ćorava posla.
2. Ni luk jeo ni luk mirisao.
3. Pala mu je sjekira u med.
4. Ustao je na lijevu nogu.

..... **1 bod**

12. Objasni značenje frazeologizma *uhvatiti maglu*.

..... **1 bod**

13. Kojoj vrsti riječi pripadaju riječi *brzo* i *lako*?

1. predikatima
2. pridjevima
3. priložima

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... *1 bod*

14. Zaokruži broj ispred pravilno napisane riječi i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. isčaćiti
2. iščaćiti
3. izčaćiti

..... *1 bod*

15. Zaokruži broj ispred pravilno napisane riječi i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. četiristo tridesetjedan
2. četiri sto trideset jedan
3. četiristo trideset jedan

..... *1 bod*

16. Poređaj po istorijskom redosljedu od 1 do 8 sljedeće književne epohe: srednji vijek, romantizam, barok, antika, modernizam, realizam, renesansa, klasicizam.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

..... *1 bod*

Pročitaj pjesmu Ikona Rista Ratkovića i odgovori na pitanja 17, 18 i 19.

Ikona

Vidim li koju ženu
tebi da liči:
U mantilu pepeljastom i sivom šeširu,
dešava se na ulici da zastanem.
I mada znam
odavno već da truneš,
pomislim: možda si ti.

Inače, ti znaš:
u Boga nismo verovali
ni ja ni ti.
I zaista nema to sa njim veze
što želim
pred slikom tvojom kandilo da palim.

..... **1 bod**

17. U istorijskom razvoju književnosti, Risto Ratković se pojavljuje kao predstavnik:

1. klasicizma,
2. nadrealizma,
3. realizma,
4. romantizma.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

18. Kakva je pjesma „Ikona“ prema svojoj temi?

1. ljubavna
2. misaona
3. opisna
4. rodoljubiva

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

19. Kako se zove stih kojim je napisana ova pjesma?

..... **1 bod**

Pročitaj odlomak iz narodne pjesme *Hasanaginica* i odgovori na pitanja 20, 21, 22, 23 i 24.

Hasanaginica

Šta se b'jeli u gori zelenoj?
 Al' je snijeg, al' su labudovi?
 Da je snijeg, već bi okopnio;
 labudovi, već bi poletjeli.
 Nit' je snijeg, nit' su labudovi,
 nego šator age Hasan-age;
 on boluje od ljutih rana.
 Oblazi ga mati i sestrice,
 a ljubovca od stida ne mogla.
 Kad li mu je ranam' bolje bilo,
 on poruči vjernoj ljubi svojoj:
 „Ne čekaj me u dvoru b'jelomu,
 ni u dvoru, ni u rodu momu!”
 Kad kaduna r'ječ razumjela,
 još je jadna u toj misli stala,
 jeka stade konja oko dvora.
 Tad pobježe Hasanaginica,
 da vrat lomi kuli niz pendžere;

* * *

I vrati se Hasanaginica,
 ter se vješa bratu oko vrata:

“Da, moj brate, velike sramote-
 gdje me šalje od petero djece!”
 Beže muči, ništa ne govori,
 već se maša u džepe svione,
 i vadi joj knjigu oprošćenja,
 da uzimlje potpuno vjenčanje,
 da gre s njime majci unatrage.
 Kad kaduna knjigu proučila,
 dva je sina u čelo ljubila,
 a dv'je ćere u rumena lica;
 a s malahnim u bešici sinkom
 od'jelit se nikako ne mogla,
 već je bratac za ruke uzeo
 i jedva je s sinkom rastavio,
 ter je meće k sebi na konjica;
 s njome grede dvoru bijelomu.
 U rodu je malo vr'jeme stala,
 malo vr'jeme, ni nedjelju dana;
 dobra kada i od roda dobra,
 dobru kadu prose sa svih strana,
 a najviše imotski kadija.

20. Kojoj epsko-lirskoj vrsti pripada pjesma „Hasanaginica“?

1. baladi
2. poemi
3. romansi

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

21. Kako se zove stilska figura kojom počinje pjesma „Hasanaginica“?

..... **1 bod**

22. Stihovi: „*Ne čekaj me u dvoru b'jelomu,/ni u dvoru, ni u rodu momu!*“/predstavljaju:

1. ekspoziciju,
2. zaplet,
3. kulminaciju,
4. peripetiju,
5. rasplet.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

23. Zašto Hasan-aga tjera Hasanaginicu „od petero djece“?

1. Dok je on bolovao „od ljutijeh rana“, odlučila je da se uda za imotskog kadiju.
2. Ne može da joj oprostí što zbog ljubavi prema njemu nije pogazila nepisana pravila.
3. Tek je za vrijeme bolesti shvatio da ona nije dobra ni supruga ni majka.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

24. Stihovi: „U rodu je malo vr'jeme stala,/malo vr'jeme, ni nedjelju dana;/dobra kada i od roda dobra,/dobru kadu prose sa svih strana,/ a najviše imotski kadija“, ukazuju na:

1. begovski rod Hasanaginice koji je suprotstavljen Hasan-aginom rodu,
2. patrijarhalni običaj da žena u svom rodu ne može ostati duže od sedam dana,
3. veliku želju Hasanaginice da se ponovo uda i to za imotskog kadiju.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

25. Ko u *Gorskom vijencu* izgovara riječi: „Glavari se skamenili! kam im u dom!“ i svojim postupkom neposredno dovodi do ubrzanja odluke glavara?

1. Baba vještica
2. Snaha Anđelija
3. Sestra Batrićeva

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

26. Epizoda *Gorskog vijenca* u kojoj vojvoda Draško govori o boravku u Mlecima ima funkciju:

1. asocijativnu pošto upućuje na pripremu oslobodilačke akcije u Crnoj Gori,
2. folklornog sloja jer opisuje tradiciju i običaje Crnogoraca u ovom književnom ostvarenju,
3. tehničku jer pripovijeda o događajima koji nijesu mogli biti prikazani neposredno.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

Pročitaj odlomak iz drame „Ujka Vanja“ i odgovori na pitanja 27, 28 i 29.

VOJNICKI: Sad će prestati kiša i sve će u prirodi oživeti i odahnuti. Samo mene neće osvežiti kiša. Danju i noću kao mora muči me misao da je moj život zauvek upropašćen. Prošlosti nemam, glupo sam je straćio u sitnicama, a stvarnost je strašna zbog svoje apsurdnosti. Evo vam mog života i moje ljubavi: kud ću s njima? Moja ljubav propada uzalud kao sunčeva zraka koja je pala u jamu. A i ja sam propadam.

27. Ko je napisao dramu „Ujka Vanja“?

..... **1 bod**

28. Iz koliko se činova sastoji drama „Ujka Vanja“?

..... **1 bod**

29. O čemu Vojnicki govori u ovom odlomku?

1. O prirodi i simboličnom nagovještaju boljih vremena.
2. O izgubljenom vremenu i uludo utrošenom životu.
3. O surovoj stvarnosti i strahu od vremena koje dolazi.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

30. Ponuđene su dvije teme za pisanje eseja. Odaberi jednu i zaokruži broj ispred teme koju si odabrao/odabrala. Oblikuj ga kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak). Plan eseja možeš da napišeš na listu za koncept, a zatim esej uredno prepisi hemijskom olovkom ili nalivperom na listove za esej. Vodi računa o jezičkoj pravilnosti i čitljivosti teksta.

Esej treba da sadrži od 250 do 300 riječi. Poštuj zahtjev o broju riječi +/- 10 % (ocjenjuje se sastav koji ima od 225 do 330 riječi; ako esej ima manje od 225 riječi, NE ČITA SE UOPŠTE, a na 330. riječi PRESTAJE ČITANJE).

1. Problem slobode u Puškinovim „Ciganima”

Uputstvo za pisanje eseja

- Navedi:
 - kojoj književnoj epohi djelo pripada i kako je u njoj tretiran motiv slobode
 - književnu vrstu.
- Koji junaci u djelu razvijaju misao o slobodi?
- Iznesi stavove junaka prema slobodi i objasni da li se oni i ponašaju u skladu s njima.
- Zaključi kako sloboda pojedinca zavisi od drugih pojedinaca.
- Procijeni koja načela bi trebalo da vode čovjeka ukoliko bi želio da bude i slobodan i pravedan.

2. Može li elektronska pošta da zamijeni tradicionalno pismo

Uputstvo za pisanje eseja

Navedi:

- da elektronska pošta danas čini osnov komunikacije među ljudima, naročito mladim
- koliko se danas pišu rukom pisana, tradicionalna pisma
- kako se pišu/kako su se pisala tradicionalna pisma i o čemu se vodi/vodilo računa prilikom njihovog pisanja
- da li e-mail može uvijek zamijeniti rukom pisano pismo
- koje su prednosti, a koji nedostaci jednog i drugog načina komunikacije
- možeš li zamisliti, npr., čuveno Tatjanino pismo Onjeginu (iz romana „Evgenije Onjegin“ A. S. Puškina), ili neko drugo slično pismo, kao e-mail
- kakav je tvoj stav o ovoj pojavi (elektronskoj pošti)

..... 25 bodova

TEST NA STRUČNOM ISPITU

Koristeći tekst *Na trpezi emulgatori koji mogu da izazovu karcinome - Što su E-brojevi*, odgovori na pitanja 1, 2, 3, 4 i 5.

Na trpezi emulgatori koji mogu da izazovu karcinome – Što su E-brojevi

Mnogim prehrambenim proizvodima dodaju se aditivi, odnosno prirodne i sintetičke hemijske supstance. Cilj je da im se produži trajnost, poveća prehrambena vrijednost, olakša prerada i pripravljanje hrane, kao i poboljša ukus, boja, miris, sastav ili izgled. Na naljepnici gdje je naveden sastav proizvoda, ponekad se mogu pronaći mnogi aditivi označeni E-brojevima. Oni se odnose na vještačke i prirodne aditive čija je upotreba odobrena ili, u posljednje vrijeme, za neke od njih zabranjena u zemljama Evropske unije. E-brojeve imaju mnoge boje, konzervansi, antioksidansi, emulgatori... Preporuka stručnjaka je, naravno, da jedemo što manje prerađene, konzervisane hrane, što je nemoguće sprovesti u cjelosti. Tu još spadaju cigarete i napici. Mnogi od tih proizvoda su izuzetno opasni po zdravlje. Neki od emulgatora su izazivači zloćudnih tumora. Oni se nalaze u švepsu, limuntusu, gumenim bombonama, čokoladnim bombonicama, štapićima od soje, aromatizovanom senfu, konzervisanom mesu, siru, pečurkama u teglama, pudingu od vanile, gotovim sosovima, kečapu, majonezu... Dalje, neki od ovih emulgatora dovode do oboljenja krvnih sudova, bolesti želudačno-crijevnog trakta, oboljenja jetre i bubrega, kožnih bolesti, a štetni su i po nerve – objasnila je pedijatar Mirjana Eraković.

Ona je istakla da posebna opasnost prijeti djeci, jer upotreba ovakvih namirnica izuzetno šteti organizmu u rastu i razvoju.

– Značajan je porast alergijskih, kožnih i malignih bolesti i u dječjem uzrastu, a ishrana je važan faktor u prevenciji – upozorava dr Eraković.

Odluka je u našim rukama

Prema riječima doktora medicine Predraga Šljivančanina, svaka država brine o pravilnoj ishrani svog stanovništva, što podrazumijeva kontrolu uvoza i proizvodnje hrane. On precizira da je sprečavanje pojave, opasnih aditiva u namirnicama u suštini posao higijenskih zavoda i tržišnih inspekcija, koje treba da stave zabranu na uvoz proizvod koji sadrže opasne materije i da vrše bakteriološke testove i kontrolišu kalorijsku, energetska vrijednost i druge reference.

Edukacija stanovništva o upotrebi štetnih konzervansa je neophodna, smatra on, i dodaje da građani, dok se država ne pobrine za to na ozbiljniji način - treba sami da pogledaju šta kupuju i kada vide opasne E-brojeve, bojkotuju kupovinu tog proizvoda.

U Crnoj Gori, nastavio je on, postoji apsolutno ekološki ispravna hrana: to su kajmaci i proizvodi sa sjevera, planinski krompir, pljevaljski sir koji je "božji dar" i moramo voditi računa da zaštitimo te proizvode.

Čitajte etikete

U izvještaju Klinike za pedijatrijsku onkologiju iz Dizeldorfa, pored spiska bezopasnih aditiva, dat je i spisak onih koji to nijesu. Kao "sumnjivi" označeni su E-125, 141, 150, 153, 171, 172, 173, 240, 241 i 447.

Opasni dodaci su E-102, 110, 120 i 124. Štetni po zdravlje, jer izazivaju smetnje u radu crijeva su E-220, 221, 224 i 232. Do kožnih oboljenja dovode E-230, 231, 232 i 233 a podražuju nerve E-311 i 312.

E-330 označen je kao najopasniji dodatak koji izaziva rak. Sadrže ga, na primjer, šveps od limuna, senf, neka gazirana bezalkoholna pića, neki majonezi i kečapi, kao i sirevi i gljive u konzervi. Ovaj izuzetno opasan emulgator nalazi se u mnogim prehrambenim proizvodima u crnogorskim radnjama!

Isti je slučaj i sa jako otrovnim E-123, koji je zabranjen u SAD-u. I on je prisutan na našim trpezama.

Ustanovljeno je da kancerogena svojstva imaju i E-131, 142, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 217 i 239.

*Priređeno prema tekstu Miloša Pavićevića
(Vijesti, 31. 12. 2001)*

1. Šta su E-brojevi?

1. Prirodne i sintetičke hemijske supstance koje se dodaju proizvodima.
2. Oznake za ekološki ispravne i zdrave proizvode.
3. Proizvodi zabranjeni u zemljama Evropske unije.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

2. Da li podnaslov „Odluka je u našim rukama” odgovara sadržaju teksta na koji se odnosi? Oslanjajući se na tekst, iznesi argumente za svoj stav.

..... **1 bod**

3. „...jer upotreba ovakvih namirnica izuzetno šteti organizmu u rastu i razvoju...”

Na koje se bolesti misli u ovom dijelu teksta?

..... **2 boda**

4. A) Zaokruži broj ispred proizvoda u čijem sastavu se nalazi sastojak veoma opasan po zdravlje, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

1. MLJEVENI PLAZMA KEKS

Sastojci: pšenično brašno, šećer, maslac, sojino brašno, hidrogenovana biljna mast, med, dekstroza, surutka u prahu, obrano mlijeko u prahu, sredstva za dizanje tijesta (E503, E500), so, emulgator – sojin lecitin, vitamini (vitamin C, niacin, vitamin B6, tianin), aroma. Može da sadrži u tragovima lješnik. Čuvati na suvom i hladnom mjestu.

2. ŠTAPIĆI SA SUSAMOM

Sastojci: pšenično brašno, susam (22%), biljno ulje, so, sredstva za dizanje tijesta (E500, E503). Čuvati na suvom i hladnom mjestu.

3. ŽELE BOMBONI

Sastojci: šećer, skrobni sirup, voda, sredstvo za želiranje, limunska kiselina (E330), arome, boje (E102, E110, E124, E131). Čuvati na suvom i hladnom mjestu.

B) Koji je to sastojak? Argumentuj svoj stav.

..... **1 bod**

5. Kokos brašno

Sastojci: kokos brašno, konzervans SO₂ (E220). Kvalitet I. Proizvodnja 2008. Alergen info: Proizvod sadrži SO₂. Može da sadrži tragove glutena, susama, kikirikija i jezgrastog voća. Čuvati na hladnom i suvom mjestu.

Kakva je svrha ALERGENA INFO u datom tekstu?

1. Da obavijesti zainteresovane o kvalitetu proizvoda.
2. Da upozori alergične osobe na sastav proizvoda.
3. Da objasni prodavcima kako da čuvaju proizvod.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

Koristeći dati tekst, riješi zadatke 6, 7 i 8.

Milica i ja smo se odvažile da napravimo kolač zvani *francuske kocke*. Mislile smo da će to ići brzo i lako. A onda se pojavio Pavle. Bio je veoma nervozan, mrzovoljan i sve mu je smetalo. Smetale su mu oblande na stolu, mljeveni keks, orasi, suvo grožđe... Čokoladu za kuvanje je pojeo. Tačnije dva reda. Odlučih da uhvatim maglu.

(Iz pismenog zadatka učenice)

6. Zaokruži broj ispred frazeologizma koji odgovara rečenici: „Bio je veoma nervozan, mrzovoljan i sve mu je smetalo.“

1. Mani se ćorava posla.
2. Ni luk jeo ni luk mirisao.
3. Pala mu je sjekira u med.
4. Ustao je na lijevu nogu.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

7. Objasni značenje frazeologizma *uhvatiti maglu*.

..... **1 bod**

8. Kojoj vrsti riječi pripadaju riječi *brzo* i *lako*?

1. predikatima
2. pridjevima
3. prilozima

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

9. Zaokruži broj ispred pravilno napisane negacije, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

1. nemati
2. neznati
3. nečuti

..... **1 bod**

10. Zaokruži broj ispred pravilno napisane riječi, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

1. iščašiti
2. iščašiti
3. izčašiti

..... **1 bod**

11. Napiši pravilno oblike za ženski i srednji rod pridjeva RADOSTAN.

..... 1 bod

12. Iz sljedeće rečenice prepisi riječ koja je nepravilno napisana, a potom je napiši pravilno.

Korijeni egzistencijalizma su u filozofiji XIX vijeka, a njegov izraziti preteča je danski mislioc Kjerkegor kao i mislioci Hajdeger i Jaspers.

..... 1 bod

13. Zaokruži broj ispred pravilno napisane riječi, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

1. četiristo tridesetjedan
2. četiri sto trideset jedan
3. četiristo trideset jedan

..... 1 bod

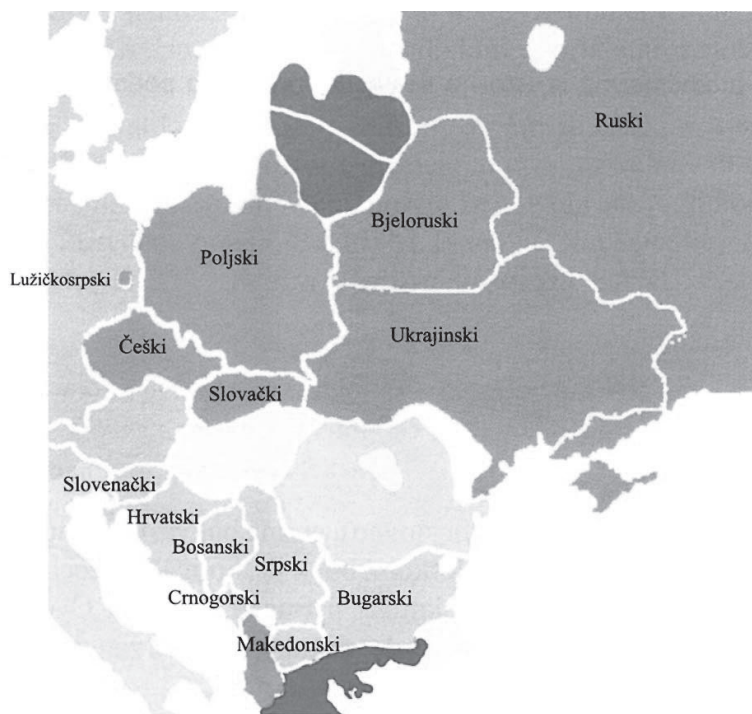
14. A) U sljedećoj rečenici precrtaj suvišne riječi.

Silazi dolje, penji se gore!

B) Kako se zove upotreba suvišnih riječi?

..... 2 boda

15. Pogledaj kartu prostiranja slovenskih jezika pa popuni tabelu tako što ćeš u desnoj koloni upisati jezike koji pripadaju odgovarajućoj jezičkoj grupi u lijevom dijelu tabele.

Južnoslovenska jezička grupa	
Istočnoslovenska jezička grupa	
Zapadnoslovenska jezička grupa	

..... 2 boda

16. Kojim je oblikom umjetničkog izražavanja napisan dati odlomak iz romana Vladana Desnice „Proljeća Ivana Galeba”?

„ 'Budi oprezniji' - opomenuo sam se. 'Što ti znaš kakva ranjava tkiva povređuješ i kakve sve kotačiće neznanih procesa u njemu pokrećeš nekom svojom nerazmišljenom riječi?’“

..... 1 bod

17. Poredaj po istorijskom redosljedu od 1 do 8 sljedeće književne epohe: srednji vijek, romantizam, barok, antika, modernizam, realizam, renesansa, klasicizam.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

..... **1 bod**

Pročitaj stihove iz *Gorskog vijenca Petra Drugog Petrovića Njegoša* i odgovori na pitanja 18, 19 i 20.

„Lijepo li ova sablja čita,
divno li nas danas razgovori!
Amanati, đe nauči tako?
Jesu li te u Mletke šiljali?
Kada svoje tako osijecaš,
ada što bi s tuđijem činio?”

18. U istorijskom razvoju književnosti, Njegoš se pojavljuje kao predstavnik:

1. klasicizma,
2. modernizma,
3. realizma,
4. romantizma.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

19. Na koga se odnose navedeni stihovi?

1. Vojvodu Draška
2. Kneza Rogana
3. Popa Mića

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

20. Zaokruži broj ispred stilske figure koja je zastupljena u datim stihovima, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

1. alegorija
2. epifora
3. ironija

..... **1 bod**

Pročitaj odlomak iz drame Gospoda Glembajeva i odgovori na pitanja 21, 22 i 23.

LEONE

Vama su još uvijek zdravice od banketa u glavi! Idite sutra na svečanu sjednicu Trgovačke komore, pak deklamirajte te svoje zdravice tamo! Što to meni pjevate, ja nisam nikakav jubilarac ni bankar! Ja sam u ovoj kući prolaznik, meni ove slike govore stvari mnogo tamnije od jedne zdravice! Za vas onaj Glembay drži u ruci crkvu, a za mene krvav nož! Kako za koga! Was habe ich gesagt? Hab' ich überhaupt etwas gesagt? ¹ Ja sam rekao, što sam čuo: da je ovaj Glembay varao na kartama, a onaj da je krivo vagao! Das hab' ich gesagt! Kein Wort mehr! ²

¹ Što sam ja rekao? Jesam li ja uopće nešto rekao?

² To sam ja rekao! Ni riječi više!

21. Ko je napisao dramu „Gospoda Glembajevi“?

..... **1 bod**

22. Iz koliko se činova sastoji drama „Gospoda Glembajevi“?

..... **1 bod**

23. O čemu Leone govori u ovom odlomku?

1. O Glembajevima kao dobročiniteljima i uspješnim bankarima.
2. O psihološkoj i moralnoj propasti porodice Glembaj.
3. Zdravici koju treba održati na banketu kod Glembajevih.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

Pročitaj pjesmu Alekse Šantića pa uradi 24. i 25. zadatak

Veče na školju

Pučina plava
Spava,
Prohladni pada mrak.
Vrh hridi crne
Trne
Zadnji rumeni zrak.

Kleče mršave
Glave
Pred likom boga svog-
Ištu ... No tamo
Samo
Ćuti raspeti bog...

I jeca zvono
Bono,
Po kršu dršće zvuk.
S uzdahom tuge
Duge
Ubogi moli puk.

I san sve bliže
Stiže,
Prohladni pada mrak.
Vrh hridi crne
Trne
Zadnji rumeni zrak.

24. Akustičku sliku pjesme *Veče na školju* čini:

1. jecaj zvona,
2. mirnoća pučine,
3. zalazak sunca.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

25. Koje pjesničke slike čine socijalni sloj pjesme?

..... **1 bod**

Pročitaj odlomak iz narodne pjesme *Hasanaginica* i odgovori na pitanja 26, 27, 28 i 29.

Hasanaginica

Šta se b'jeli u gori zelenoj?
 Al' je snijeg, al' su labudovi?
 Da je snijeg, već bi okopnio;
 labudovi, već bi poletjeli.
 Nit' je snijeg, nit' su labudovi,
 nego šator age Hasan-age;
 on boluje od ljutih rana.
 Oblazi ga mati i sestrica,
 a ljubovca od stida ne mogla.
 Kad li mu je ranam' bolje bilo,
 on poruči vjernoj ljubi svojoj:
 „Ne čekaj me u dvoru b'jelomu,
 ni u dvoru, ni u rodu momu!”
 Kad kaduna r'ječ razumjela,
 još je jadna u toj misli stala,
 jeka stade konja oko dvora.
 Tad pobježe Hasanaginica,
 da vrat lomi kuli niz pendžere;

* * *

I vrati se Hasanaginica,
 ter se vješa bratu oko vrata:

“Da, moj brate, velike sramote-
 gdje me šalje od petero djece!”
 Beže muči, ništa ne govori,
 već se maša u džepe svione,
 i vadi joj knjigu oprošćenja,
 da uzimlje potpuno vjenčanje,
 da gre s njime majci unatrage.
 Kad kaduna knjigu proučila,
 dva je sina u čelo ljubila,
 a dv'je ćere u rumena lica;
 a s malahnim u bešici sinkom
 od'jelit se nikako ne mogla,
 već je bratac za ruke uzeo
 i jedva je s sinkom rastavio,
 ter je meće k sebi na konjica;
 s njome grede dvoru bijelomu.
 U rodu je malo vr'jeme stala,
 malo vr'jeme, ni nedjelju dana;
 dobra kada i od roda dobra,
 dobru kadu prose sa svih strana,
 a najviše imotski kadija.

26. Kojoj epsko-lirskoj vrsti pripada pjesma »Hasanaginica«?

1. baladi
2. poemi
3. romansi

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

27. Stihovi: Ne čekaj me u dvoru b'jelomu,/ni u dvoru, ni u rodu momu! predstavljaju:

1. ekspoziciju,
2. zaplet,
3. kulminaciju,
4. peripetiju,
5. rasplet.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

28. Zašto Hasan-aga tjera Hasanaginicu „od petero djece“?

1. Dok je on bolovao »od ljutih rana«, odlučila je da se uda za imotskog kadiju.
2. Ne može da joj oprostí što zbog ljubavi prema njemu nije pogazila napisana pravila.
3. Tek je za vrijeme bolesti shvatio da ona nije dobra ni supruga ni majka.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

29. Stihovi: U rodu je malo vr'jeme stala,/malo vr'jeme, ni nedjelju dana;/dobra kada i od roda dobra,/dobru kadu prose sa svih strana,/a najviše imotski kadija, ukazuju na:

1. begovski rod Hasanaginice koji je suprotstavljen Hasan-aginom rodu,
2. patrijarhalni običaj da žena u svom rodu ne može ostati duže od sedam dana,
3. veliku želju Hasanaginice da se ponovo uda i to za imotskog kadiju.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora, a potom rješenje prenesi na list za odgovore.

..... **1 bod**

30. Preduzeću MINEKO potrebni su konobari. Jovan Pavličić hoće da se prijavi za sezonski rad u tom preduzeću. Prijavu treba da pošalje imejlom. Na osnovu sljedećih podataka napiši imejl prijavu.

- ime i prezime: Jovan Pavličić
- e-mail: jovan.pavlicic@T-com.me
- e-mail: mineko@T-com.me
- završen IV stepen, smjer konobar
- 18 godina
- znanje engleskog i italijanskog jezika
- 4 mjeseca iskustva u hotelu »Rivijera« u Petrovcu na Moru

From:	
To:	
Subject:	

..... **10 bodova**

TEME ZA PISANJE ESEJA NA MATURSKOM I STRUČNOM ISPITU

ESEJ 1: Privid i istina u drami Miroslava Krleža *Gospoda Glembajevi*

Uputstvo za pisanje eseja:

Navedi:

- u kom periodu Krležinog stvaralaštva je nastala drama „Gospoda Glembajevi“ i o kom istorijskom periodu govori
- šta je tema drame
- ukaži na sukob Leona sa glembajevskom sredinom (Fabriczyjem i Silberbrandtom), sukob sa ocem i barunicom Kasteli
- uoči privid (laž) života u kući Glembajevih i suštinu (istinu)
- uoči tragiku Leonove ličnosti na osnovu njegovih riječi: „Od prvoga dana sam počeo misliti, ne radim ništa drugo nego se borim protiv Glembaja u samome sebi! To i jest najstrašnije u mojoj vlastitoj sudbini: Ja sam čisti, nepatvoreni stopostotni Glembaj! Sva ta moja mržnja na Glembajeve nije ništa drugo nego mržnja na samoga sebe. U Glembajevima ja sam sebe vidim kao u ogledalu.“
- šta je izazvalo spoljašnji konflikt (barbocyjevka legenda), a šta unutrašnji
- kako se rješavaju glembajevske krize

ESEJ 2: Tragika Mandušićeve ljubavi

Pročitaj pažljivo odlomak iz *Gorskog vijenca* San Vuka Mandušića, kao i uputstva za pisanje eseja.

Uputstvo za pisanje eseja:

- Kojem književnom pravcu pripada Gorski vijenac Petra II Petrovića Njegoša?
- Kojoj lirskog vrsti, po temi, pripada San Vuka Mandušića?
- Opiši lik Vuka Mandušića:
 - dokaži da je junak s lirskim srcem
 - navedi tri argumenta kojima ćeš dokazati da je Vuk Mandušić veliki junak
 - objasni zašto za ljubu Radunovu kaže “žena mlada, ama soko sivi”
 - objasni njegov plač nad slomljenim džeferdarom

- Izdvoj stihove koji ističu ljepotu snahe Milonjića bana i prokomentariši ih.
- Zašto Vuk Mandušić govori o postupku Milonjića bana u stihovima: “Pa se snahi ne dao ostrići;/Žalije mu snahin v’jenac bilo/nego glavu svog sina Andrije”?
- Ukaži na želje Vuka Mandušića koje u snu otkriva knezu Janku. U čemu je tragika Mandušićeve ljubavi? Objasni završne stihove odlomka.
- U vidu zaključka objasni zašto Vuk Mandušić kada se probudio neće da kaže šta je sanjao (“Ni što snio ni pričat umijem,/no sam svu noć kao za-klan spavâ”).

Al’ je đavo, ali su mađije,
 ali nešto teže od oboje:
 Kad je viđu đe se smije mlada,
 Svijet mi se oko glave vrti.
 Pa sve mogah s jadom pregoreti,
 no me đavo jednu večer nagna,
 u kolibu noćih Milonjića.
 Kad pred zoru, i noć je mjesečna,
 Vatra gori nasred sjenokosa,
 A ona ti odnekuda dođe,
 Ukraj vatre sjede da se grije.
 Čuje da svak spava u kolibe;
 Tada ona vijenac rasplete,
 Pade kosa do niže pojasa;
 Poče kosu niz prsi češljati,
 A tankijem glasom naricati

Kako slavlja sa dubove grane.
 Tuži mlada đevera Andriju,
 Mila sina Milonjića bana,
 Koji mu je lanih poginuo
 Od Turakah u Dugu krvavu;
 Pa se snahi ne dao ostrići;
 Žalije mu snahin v’jenac bilo
 nego glavu svog sina Andrije.
 Tuži mlada za srce ujeda,
 Oči gore živje od plamena,
 Čelo joj je ljepše od mjeseca,-
 I ja plačem ka malo dijete.
 Blago Andri đe je poginuo,
 Divne li ga oči oplakaše,
 Divna li ga usta ožališe

ESEJ 3: Ćorkanova igra sa smrću

Pročitaj pažljivo odlomak iz djela *Na Drini ćuprija*, kao i uputstva za pisanje eseja.

Uputstvo za pisanje eseja:

- Napiši:
 - kojoj književnoj vrsti pripada djelo *Na Drini ćuprija* Iva Andrića
 - gdje se dešavaju najvažniji događaji višegradske kasabe
 - imena četiri lika u djelu
- Opiši Ćorkana:
 - dovedi u vezu njegov fizički izgled i ime
 - koje poslove obavlja u kasabi
 - čime plaća rakiju koju ispija u kafani
 - kako se ponaša u kafani pošto su on i ribar izvukli mrtvu Fatu Avdaginu iz rijeke
 - na osnovu odlomka napiši o čemu sanja, a kakva je stvarnost u kojoj živi
- Na osnovu teksta prikaži ljude u kasabi:
 - do čega dovodi njihovo ponašanje u mehani
 - kako se odnose prema Ćorkanu
 - zašto Ćorkan prihvata igru s kasabalicama
- Na osnovu teksta:
 - objasni zašto Ćorkan ne osjeća strah, već je „odjednom postao lak i vešt”
 - objasni ismijavanje i igru odraslih ljudi s Ćorkanom i smisao Ćorkanove pjesme i igre

Jedne februarske noći su tako osvanuli, mahnitajući zajedno sa svojom žrtvom Ćorkanom, i sami žrtve svoga ludovanja. Bilo se već razdanilo kad su svi zajedno izišli iz mehane i onako vrući, vileni, zabreklih damara od pića, otišli na most, koji je bio gotovo pust i sav pokriven poledicom.

Sa velikom grajom i grohotnim smehom, ne obazirući se na retke rane prolaznike, kladili su se: ko sme da pređe most, ali po uskoj kamenoj ogradi, bleštavo od tankog leda.

- Smije Ćorkan – više neko od pijanaca.

Ne smije! Kakav Ćorkan!

- Ko ne smije? Ja? Smijem ja, bolan, što živ čovjek ne smije – vikao je Ćorkan bijući se gromko u prsa.

- Ne smiješ! Ćik stisni!

- Smijem, valahi!

- Smije Ćorkan! Smije!

- Ne smije! Laže!

Tako su se nadvikivali i razmetali pijani ljudi, iako su se i na ovako širokom mostu jedva na nogama držali, jer su svi teturali, posrtali i hvatali se jedan za drugog.

Nisu ni primetili kad se Ćorkan uspeo na kamenu ogradu. Najednom su videli da lebdi iznad njih i onako pijan i raspasan, nastoji da se održi i da korača po pločama na zidu.

Kamena ograda je široka svega tri pedlja. Ćorkan se povodi čas levo, čas desno. Levo je most i na mostu, tu ispod njegovih nogu, gomila pijanih ljudi koja ga u stopu prati i dovikuje mu neke reči koje on jedva razabire, i to kao nerazumljiv šum. A desno praznina, i u toj praznini, dole negde duboko, šumi nevidljiva reka; sa nje se puši gusta para i kao beo dim diže u studeno jutro.

Retki prolaznici su zastajali i, uplašeni, raširenih očiju, gledali pijanog čoveka, koji umesto po mostu ide po njegovoj uskoj i klizavoj ogradi, nadnesen nad dubinom, mašući očajno rukama da bi održao ravnotežu. I od pijanog društva neki, malo trezniji i prisebniji, zastadoše kao probuđeni, i blede od straha posmatraju opasnu igru. Drugi su, ne shvatajući opasnost, išli pored ograde i svojim povcima i dalje pratili pijanog čoveka koji, njišući se i povodeći, poigrava se nad dubinom.

Svojim opasnim položajem Ćorkan se odjednom izdvojio i sad je kao džinovsko čudovište visoko iznad njih. Prvi koraci su oprezni i tromi. Njegove teške kundure se svaki čas okliznu po pločama, prevučeni poledicom. Čini mu se da noge beže ispod njega, da ga dubina pod njim nedovoljno privlači, da se mora otisnuti i pasti, da veće pada. Ali taj neobični položaj i blizina velike opasnosti, davali su mu novu snagu i dotle nepoznate moći. Boreći se da održi ravnotežu, sve je življe poskakivao i sve se više lomio u pasu i u kolenima. Umesto da korača, on je, ni sam ne zna kako, počeo da igra, sitno, bezbrižno, kao da je na širokoj zelenoj poljani a ne na uskom ćenaru i poledici. I odjednom je postao lak i vešt, kao što čovek biva ponekad u snovima. Njegovo zdepasto i iznureno telo sada je bez težine. Pijani Ćorkan je poigravao i lebdeo nad provalijom kao krilat. Osećao je kako iz njegovog tela, zajedno sa muzikom po kojoj igra, teče vesela snaga koja daje sigurnost i ravnotežu. Igra ga je nosila kud ga hod ne bi nikad proneo. I ne pomišljajući više na opasnost i

mogućnost pada, cupkao je s noge na nogu i pevao, raširenih ruku kao da se sam prati kroz šarkiju.

- Tiridam, tiridam, tiridiridiridiridiridiridiridam, tiridam... haj, haj, hajhaj!

Peva Ćorkan i sam sebi daje takt po kome sigurno i poigravajući prelazi ovaj opasni put. Noge savija u kolenima, a glavu naginje čas levo čas desno.

- Tiridam, tiridam... hajhaj!

U tom izuzetnom i opasnom položaju, uzvišen iznad svih, on nije više onaj veselnik Ćorkan iz čaršije i mehane; nije ni to pod njim klizava i uska kamena ograda poznatog mosta na kome je hiljadu puta žvakao svoj somun i, misleći o slatkoj smrti u talasima, zaspao u hladovini na kapiji. Ne, to je to daleko i neostvarljivo putovanje o kome mu svake večeri u mehani govore, sa grubim zadirkivanjem i podsmehom, i na koje je sad, evo, najposle krenuo. To je ona svetla željena staza velikih podviga, a tamo na dalekom njenom kraju, tamo je carski grad Brusa sa istinskim bogatstvom i zakonitim nasleđem, a tamo je negde i sunce koje je zašlo, i lepa Paša sa muškim detetom, njegova žena sa njegovim sinom.

Tako je, igrajući u zanosu, obišao i onaj istureni deo ograde koji okružuje sofu, a zatim i drugu polovinu mosta. Kad je stigao do kraja, skočio je na drum i gledao zbunjeno oko sebe, začuđen da se sve svršilo opet na tvrdom i dobro poznatom višegradskom putu. Društvo, koje ga je dotle pratilo sa povicima hrabrenja i šalama, dočekalo ga je odmah. Pritrčali su i oni koji su, uplašeni, bili zastali. Stali su da ga grle, tapšu po ramenima, i po izbledelom fesu. Vikali su svi u jedan glas:

- Aferim, Ćorkane, pile od sokola!

- Aferim, gazijo!

- Rum za Ćorkana! – derao se Santo Papo promuklim glasom, sa španskim izgovorom, misleći da je u mehani i šireći ruke kao da ga razapinju.

U toj opštoj gužvi i vrevi neko je već predložio da se ne rastaju i ne odlaze kućama, nego da nastave dalje da piju, u slavu Ćorkanovog podviga.

Deca, koja su tada bila u osmoj ili devetoj godini i toga jutra hitala su preko zamrznutog mosta ka svojoj udaljenoj školi, zastajala su i gledala neobičan prizor. Od čuđenja su im bila otvorena mala usta iz kojih se vila bela para. Onako sitni, umotani, sa tablicama i knjigama pod pazuhom oni nisu mogli da shvate ovu igru odraslih ljudi, ali im je za ceo život, zajedno sa linijom njihovog rodnog mosta, ostala u očima slika dobro poznatog Ćorkana, koji preobražen i lak, poigravajući smelo i radosno, kao mađijom nošen, hoda onuda kuda je zabranjeno i kuda niko ne ide.

*(Ivo Andrić Na Drini ćuprija,
sabrana djela, knj. I, Udruženi izdavači, Sarajevo 1981. str. 240–243)*

ESEJ 4: Analiza Beketovog djela *Čekajući Godoa*

Uputstvo za pisanje eseja:

1. Navedi:
 - kojoj vrsti drame pripada djelo *Čekajući Godoa* i bar jednog autora ove vrste drame (osim Beketa)
 - karakteristike ove vrste drame

2. Ukaži na:
 - kompozicionu strukturu drame (koliko ima činova, razlike i sličnosti u strukturi činova)
 - ponašanje Vladimira i Estragona na sceni
 - ponašanje Poca i Likija i na njihovu ulogu u strukturi drame
 - pojavu dječaka i poruku koju donosi od Godoa

3. Ukaži na:
 - jezik i način na koji govore junaci
 - realni i metafizički sloj drame

4. Objasni:
 - naslov djela
 - svoj utisak o poruci Beketove drame.

ESEJ 5: Likovi žena u *Gorskom vijencu*

Uputstvo za pisanje eseja

- Kojem književnom pravcu pripada *Gorski vijenac* Petra II Petrovića Njegoša?
- Napiši imena četiri muška lika u *Gorskom vijencu*.
- Značajnu ulogu u *Gorskom vijencu* imaju likovi žena: Ruža Kasanova, snaha Anđelija, snaha Milonjića bana, Fatima, sestra Batrićeva, baba vještica, ljuba Radunova. Koje od njih direktno učestvuju u radnji?
- Navedi lirske epizode u *Gorskom vijencu*.

- Navedi:
 - kakva je uloga epizode koju priča Vuk Mandušić o snahi Anđeliji
 - s kojim ciljem je uveden lik babe vještice u djelo, a s kojim sestre Batrićeve.
- Objasni, navodeći primjere, na koji način muškarci govore o likovima žena u *Gorskom vijencu*.
- Izvedi zaključak o položaju žena u crnogorskom patrijarhalno-ratničkom društvu prikazanom u *Gorskom vijencu*.

ESEJ 6: "Gospode, kako je teško biti čovjek" (Ivo Andrić)

Pročitaj pažljivo odlomak iz djela *Derviš i smrt* Meše Selimovića, kao i uputstvo za pisanje eseja.

Uputstvo za pisanje eseja

- Kojoj književnoj vrsti pripada djelo „Derviš i smrt“ Meše Selimovića?
- Objasni hronotop (vrijeme i mjesto dešavanja radnje) i temu u djelu „Derviš i smrt“.
- Opiši Ahmeda Nurudina:
 - u šta vjeruje
 - zašto ne prihvata Hasanovu pomoć
 - kako doživljava Hasana? Pozivajući se na tekst, argumentuj svoj stav.
- Opiši Hasana:
 - kakva je njegova priroda i pogled na svijet
 - zašto su mu oči počele da sijaju „zlom vatrom“, kako kaže Ahmed
 - zašto upućuje prekor dervišu? Obrazloži odgovor.
- Ahmed Nurudin i Hasan su prijatelji. Pozivajući se na tekst, argumentuj ovu tvrdnju.
- Zaključi na kojeg od njih se odnosi karakterizacija čovjek koji se ne plaši da bude čovjek. Argumentuj svoje stavove.

Bilo bi lijepo da sam skitnica. On uvijek može da traži dobre ljude i druge krajeve, i nosi vedru dušu otvorenu za široko nebo i slobodan drum, koji ne vodi nikuda, koji vodi svukuda. Kad čovjeka samo ne bi držalo osvojeno mjesto. Idi od mene odvratna nemoći, zavaravaš me lažnim slikama rasterećenja, koje nisu čak ni želje.

Putem iza sebe začuo sam potmulu topot, kao ispod zemlje. Veliki dželep govoda išao je pored rijeke u oblaku prašine.

Skrenuo sam u jednu baštensku kapiju da propustim tu stoglavu rogatu snagu, slijepu i ludu, što je zatvorenih očiju jurila na šibe goniča.

Na konju ispred dželega jahao je Hasan, u crvenoj kabanici, uspravan, vedar, jedini on miran i nasmijan u toj gužvi, u tom uzbuđenom mukanju, vici i psovkama što su se razlijevali riječnom dolinom.

Uvijek isti.

Poznao je i on mene, i odvojivši se od dželega, od goniča, od oblaka prašine, dokasao do moje kapije.

- Ne bih želio da baš tebe pregazim – rekao je smijući se. – Da je neko drugi, ne bih žalio.

Sjahao je, lako, kao da je tek pošao na put, i snažno me zagrlio. Bilo mi je čudno i nelagodno kad sam osjetio kliješta njegovih šaka na svojim ramenima, on je uvijek neskriveno pokazivao svoju radost. A baš to me i čudi, ta radost. Je li to zbog mene, ili rasipno razbacivanje, isto prema svakome? Prazna životna vedrina što se presipa kao voda, bezvrijedna jer je svačija.

Vraća se iz Vlaške, mjesecima je na putu, pitam ga iako znam, samo da nešto govorim. Sinoć sam bio spreman da ga izdam sestri.

- Potavnio si – kaže.

- Imam briga.

- Znam.

...

- Zašto je zatvoren?

- Ne znam. Ne vjerujem da je ikakvo zlo mogao da učini.

- Da je učinio zlo, znao bi.

- Bio je miran – rekao sam, ne razumjevši ga.

- Naši ljudi žive mirno, a stradaju naglo. Žao mi je i zbog njega i zbog tebe. Gdje je sad?

- U tvrđavi.

- Pozdravio sam je izdaleka, zaboravio sam šta je u njoj. Doći ću večeras u tekiju, ako ti neću smetati.

- Zašto bi mi smetao!

...

Neće mi ni pomoći ni smetati njegova prazna neplodna dobrota. Sve je u nje-ga prazno i nekorisno, i mirna narav, i vedro raspoloženje, i bistar um, prazno i površno. Ali je on bio jedini čovjek u kasabi koji mi je rekao riječ saučešća, nekoris-nu, ali sigurno iskrenu. Pa opet stidim se da kažem, ličila je na milostinju siromaha, i nije me ni zagrijala ni ganula.

...

- Moramo ga izvući što prije i skloniti odavde.

Ustao je, nemiran, ustremljen nada mnogom, oči su mu sijale zlom vatrom. Šta sam probudio u njemu?

- Onda bi ostao kriv.
- Ostao bi u životu! Važno je spasti čovjeka.
- Ja spasavam više: pravdu.
- Stradaćete i ti, i on i pravda.
- Ako je određeno da bude tako, onda je to božja volja.

Te moje smirene riječi mogle su biti tužne, gorke, bespomoćne, ali su bile iskrene. Ništa mi drugo nije ostalo. Ne znam zašto su ga toliko izazvale, kao da su bile blato koje sam mu bacio u lice. Možda zato što sam zaustavio njegov pollet, spriječio ga da bude plemenit. Vatra se zapalila negdje u njemu, drukčija nego maločas, izravnija, bliža, oči su gorjele užarenim bljeskom, uz obraze se pelo gusto crvenilo, lijevom rukom je uhvatio desnu, kao da je sprečava u zamahu. Rijetko sam kad vidio takvu snagu uzbuđenja i takav bijes. Očekivao sam ispad, prasak, psovku. Začudo, nije viknuo, a više bih volio. Govorio je muklo, neprirodno, tiho, stežući glasnice, postavši odjednom toliko uznemiren da mu se i lik izmijenio. Prvi put sam čuo da govori vrelo, onako kako je u ljutini mislio, ne ublažavajući teške riječi i uvrede.

Slušao sam zaprepašten:

- O jadni dervišu! Može li se ikad desiti da ne mislite derviški? Djelovanje po određenju, određivanje po božjoj volji, spasavanje pravde i svijeta! Kako se ne ugušite od tih velikih riječi! Zar ne može nešto da se učini i po ljudskoj volji, i bez spasavanja svijeta? Ostavi svijet na miru, ako Boga znaš, biće srećniji bez te vaše brige. Učini nešto za čovjeka kome znaš ime i prezime, koji ti je slučajno i brat, da ne propadne ni kriv ni dužan u ime te pravde koju braniš. Kad bi smrt tvoga brata bila zaloga za sutrašnji raj ostalih, pa dobro, neka umre, iskupio bi mnoge nevolje. Ali neće, sve će ostati kao što je bilo.

- Onda Bog tako hoće.
- Imaš li neku drugu riječ, ljudskiju?
- Nemam. I ne treba mi.

...

- A možda i nemam pravo. Možda je tvoj način korisniji. Bolje se držati nebeskih mjera nego običnih, ovdašnjih. Neuspjesi te ne uznemiravaju, uvijek računaj na beskrajno vrijeme, opravdanje je u razlozima izvan tebe. Lični gubitak postaje manje važan. I bol. I čovjek. I današnji dan. Sve se produžava na trajanje, bezlično i ogromno, pospano tromo i svečano ravnodušno. Kao more: ne može da žali bezbrojne smrti što se u njemu neprestano dešavaju.

Ćutao sam. Šta sam imao da kažem. ...

*(Odlomci iz djela Deviš i smrt Meše Selimovića,
Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1984, str. 70–106)*

ESEJ 7: Reklama – povod da (ne) mislimo

Uputstvo za pisanje eseja

Navedi:

- da se savremeno poslovanje temelji na reklamama
- šta se sve reklamira, i kako
- pratiš li reklame mehanički ili razmišljaš o njima
- čime neka reklama može da privuče tvoju pažnju – vizuelnim, muzičkim ili verbalnim svojim dijelom (napiši primjer)
- koliko je pri tom bitna originalnost
- da li se reklama silom nameće savremenom čovjeku
- kako na ovu pojavu reaguju ljudi koje poznaješ i tvoji vršnjaci
- kakav je tvoj stav o ovome

ESEJ 8: Grafiti – umjetničko djelo ili vandalizam

Uputstvo za pisanje eseja:

- Jedni autore grafita smatraju umjetnicima, a drugi vandalima. Iznesi svoje mišljenje i obrazloži ga.
- O čemu sve govore grafiti?
- Po kojim površinama su najčešće ispisan grafiti?
- Da li je uvijek riječ o jezgrovitim, duhovitim, često aforističkim porukama ili ima i drugačijih? Obrazloži svoje mišljenje.
- Jesu li grafiti pravi način da se izrazi neslaganje s nekim stavom, progovori o problemu ili izrazi stav? Obrazloži mišljenje.
- Koliko grafit i kako, ipak, govori o svojim anonimnim autorima?
- Prepoznaješ li u nekim grafitima svoje stavove? Argumentuj odgovor.
- Da li se nekad zastidiš zbog neumjesnih poruka? Objasni odgovor.
- U vidu zaključka iznesi svoj stav o ovoj pojavi.

ESEJ 9: Odijelo (ne) otkriva karakter čovjeka

Uputstvo za pisanje eseja:

Ukaži na:

- način odijevanja svojih vršnjaka, kao i na argumente za takvo oblačenje i protiv njega
- iznesi mišljenje zašto se tako oblače (npr. uticaj sredine, medija - TV, internet, štampa)
- profesije i zanimanja koja zahtijevaju uniformu; navedi argumente za neophodnost uniformnosti oblačenja u nekoj profesiji
- to da li je potrebno da učenici nose uniformu; iznesi argumente za i protiv
- odjeću ili kombinaciju odjeće koju nikad ne bi obukao/obukla i zašto
- to da je stil odijevanja izraz ličnosti – može da istakne nečiju kreativnost, ali i neukus u načinu oblačenja
- to da li se na osnovu odjeće mogu izvoditi zaključci o karakteru čovjeka; obrazloži odgovor
- to koliko način odijevanja podliježe pravilima

ESEJ 10: Osmijeh, ljubav i tolerancija – oružje savremenog čovjeka

Uputstvo za pisanje eseja:

- Neki ljudi svijet vide optimistički, neki pesimistički. Iznesi svoje mišljenje i obrazloži ga.
- Obrazloži svoj stav o tome da li različita mišljenja moraju dovesti do konflikta.
- Objasni riječi OSMIJEH, LJUBAV, TOLERANCIJA i navedi primjer za svaki pojam.
- Iznesi mišljenje o rečenici: "Ljudi nijesu gladni samo hljeba, već i ljubavi i pažnje."
- U vidu zaključka argumentuj stav da su osmijeh, ljubav i tolerancija najjače oružje savremenog čovjeka.

ESEJ 11: Čitalačka kultura nekad i sad

Uputstvo za pisanje eseja

- Kako vidiš sadašnji trenutak čitalačke kulture? Iznesi argumente za svoj stav.
- Šta voliš da čitaš i zašto?
- Kakav je značaj knjiga imala u prošlosti, a kakav ima danas?
- Objasni prednosti vizuelnih medija u odnosu na knjigu ili prednosti knjige u odnosu na vizuelne medije. Uporedi uticaj vizuelnih medija s uticajem književnih djela na svoje vršnjake. Argumentuj svoj stav.
- Da li ćeš radije pročitati knjigu ili odgledati film koji je snimljen po toj knjizi ili se preko interneta informisati o sadržaju te knjige? Obrazloži svoju odluku.
- Objasni svoj stav o tome da li na širu čitalačku publiku i njen ukus veći uticaj ima kvalitet književnog djela ili marketing. Navedi primjer književnog djela kojim ćeš upotpuniti svoj stav.
- Iznesi svoj stav o nastojanjima u nekim zemljama da se knjiga približi širokoj publici i navedi bar jedan predlog šta uraditi da se unaprijedi čitalačka kultura (npr. u Argentini, tačnije u Buenos Ajresu, postoje kafe-knjižare u kojima se može pročitati knjiga...)

ESEJ 12: Volonterizam – profesionalno usavršavanje ili gubljenje vremena

Uputstvo za pisanje eseja

- Iznesi svoj stav o mišljenju da na izbor zanimanja utiče čovjek, ali i okolnosti.
- Koji bi posao volio/voljela da radiš? Opiši taj posao i navedi argumente kojima ćeš obrazložiti svoj izbor.
- Volonterizam je dobrovoljan, besplatan rad. Da li tvoji vršnjaci misle da je takav rad koristan za njih? Iznesi argumente kojima ćeš obrazložiti svoj stav.
- Koje su, po tvom mišljenju, prednosti, a koje mane volonterskog rada?
- Da li ćeš radije prihvatiti da u toku ljeta volonterski radiš posao koji voliš ili posao koji ne voliš, ali za koji ćeš dobiti novac? Iznesi argumente za svoje opredjeljenje.

- Neki tvrde da je volonterizam profesionalno usavršavanje, a neki da je samo gubljenje vremena. Opredijeli se za jednu tvrdnju i saopšti argumente kojima ćeš tu tvrdnju objasniti.

RJEŠENJE TESTA NA MATURSKOM ISPITU

1. ZADATAK – 1 bod

1. Prirodne i sintetičke hemijske supstance koje se dodaju proizvodima.

2. ZADATAK – Učenik dobija 1 bod ako je napisao, parafrazirao ili prepisao rečenicu iz teksta kojom će argumentovati svoj stav. Npr.

- Da, jer doktor Šljivančanin kaže da građani treba da vode računa šta kupuju i da izbjegavaju proizvode sa opasnim E-brojevima.
- Da. U tekstu se kaže: „Edukacija stanovništva o upotrebi štetnih konzervansa je neophodna, smatra on, i dodaje da građani, dok se država ne pobrine za to na ozbiljniji način - treba sami da pogledaju šta kupuju i kada vide opasne E-brojeve, bojkotuju kupovinu tog proizvoda.“
- Odgovara, jer građani treba da vode računa o opasnim aditivima i konzervansima. (i slični odgovori)

3. ZADATAK – Učenik dobija 2 boda ako prepoznaje da se u ovom dijelu teksta govori kako upotreba ovakvih namirnica posebno šteti djeci. Npr.

- Namirnice u kojima ima opasnih E-brojeva kod djece izazivaju alergijske, kožne i maligne bolesti.
- Na alergijske, kožne i maligne bolesti u dječjem uzrastu.
- Opasne supstance u nekim namirnicama posebno štete zdravlju djece i izazivaju alergije, opasne tumore, bolesti kože
- Alergije, kožne i maligne bolesti. (i slični odgovori)

Učenik dobija 1 bod ako razumije da emulgatori izazivaju bolesti, ali ne prepoznaje da se u ovom dijelu teksta radi o djeci. Npr.

- Zloćudni tumori, oboljenja krvnih sudova, bolesti želudačno-crijevnog trakta, oboljenja jetre i bubrega, kožne bolesti, bolesti nerava.
- „Neki od ovih emulgatora dovode do oboljenja krvnih sudova, bolesti želudačno-crijevnog trakta, oboljenja jetre i bubrega, kožnih bolesti, a štetni su i po nerve.“ (i slični odgovori)

4. ZADATAK – Učenik dobija 1 bod ako:

- zaokružuje broj 3 i objašnjava da je opasni sastojak limunska kiselina ili E-330 jer je najopasniji emulgator koji izaziva rak.
- nije zaokružio nijedan broj, ali prepoznaje da je opasni sastojak E-330 jer izaziva rak.
- je zaokružio broj 1 ili 2 (najvjerovatnije greškom), ali tačno prepoznaje opasni emulgator – E-330 i tačno argumentuje (izaziva rak). (i slični odgovori)

Napomena: priznaje se i ako učenik izdvoji boju i E-131 i objasni da ima kancerogena svojstva.

Učenik dobija 0 bodova ako:

- Učenik tačno zaokružuje broj 3, ali izdvaja pogrešan sastojak i emulgator. Npr. škrobni sirup i E-102 jer je opasan.
- Učenik tačno zaokružuje broj 3, ali ne daje objašnjenje.
- Učenik pogrešno zaokružuje broj i pogrešno objašnjava. Npr. zaokružuje broj 1 i izdvaja emulgator – sojin lecitin.

5. ZADATAK – 1 bod

2. Da upozori alergične osobe na sastav proizvoda.

6. ZADATAK – 1 bod

3. Voćni nektar je proizvod sa visokim procentom voćnog soka.

7. ZADATAK – 1 bod

2. ANANAS - voćni sok

8. ZADATAK – Učenik dobija 1 bod ako:

- zaokružuje broj 2 i objašnjava da udio kruške u voćnom soku ne može biti 100% jer bi sok bio pregust.
- Učenik nije zaokružio nijedan broj, ali prepoznaje da udio kruške ne može biti 100% u voćnom soku jer se ne bi mogao piti zbog gustine.
- Učenik je zaokružio broj 1 ili 2 (najvjerovatnije greškom), ali tačno prepoznaje krušku i objašnjava da njeno učešće u voćnom soku ne može biti 100 posto jer bi sok bio pregust i ne bi se mogao piti. (i slični odgovori)

Učenik dobija 0 bodova ako:

- tačno zaokružuje broj 2, ali daje pogrešno objašnjenje, npr. da bi sok bio pre-sladak ili prekiseo i slično.
- Učenik tačno zaokružuje broj 2, ali ne daje objašnjenje.
- Učenik pogrešno zaokružuje broj i pogrešno objašnjava. Npr. zaokružuje broj 1 i objašnjava da bi sok bio previše kiseo. (i slični odgovori)

9. ZADATAK – 1 bod

2. Tip proizvoda: voćni sok

Vrsta voća: pomorandža

Sastav: voćni sadržaj 100%, šećer, vitamin C. Pasterizovano bez dodatka konzervansa, vještačkih boja i aroma. Prije upotrebe promućkati. Nakon otvaranja čuvati na hladnom mjestu.

Upotrebljivo do datuma otisnutog na ambalaži.

10. ZADATAK – 1 bod

2. osvježavajuće piće sa ukusom limuna

11. ZADATAK – 1 bod

4. Ustao je na lijevu nogu.

12. ZADATAK – Učenik dobija 1 bod ako napiše:

- Pobjeći.
- Odlučih da odem.
- Otići glavom bez obzira. (i slični odgovori)

13. ZADATAK – 1 bod

3. priložima

14. ZADATAK – 1 bod

2. iščašiti

15. ZADATAK – 1 bod

3. četiristo trideset jedan

16. ZADATAK – Učenik dobija 1 bod ako je tačno poređao sve književne epohe:

1. antika
2. srednji vijek
3. renesansa
4. barok
5. klasicizam
6. romantizam
7. realizam
8. modernizam

17. ZADATAK – 1 bod

2. nadrealizma

18. ZADATAK – 1 bod

1. ljubavna

19. ZADATAK - učenik dobija 1 bod ako je napisao:

slobodan stih/slobodan

20. ZADATAK – 1 bod

1. baladi.

21. ZADATAK - Učenik dobija 1 bod ako je napisao:

Slovenska antiteza/Ova stilska figura je slovenska antiteza.

22. ZADATAK – 1 bod

2. zaplet

23. ZADATAK – 1 bod

2. Ne može da joj oprostí što zbog ljubavi prema njemu nije pogazila nepisana pravila.

24. ZADATAK – 1 bod

1. begovski rod Hasanaginice koji je suprotstavljen Hasan-aginom rodu.

25. ZADATAK – 1 bod

3. Sestra Batrićeva

26. ZADATAK – 1 bod

3. tehničku jer pripovijeda o događajima koji nijesu mogli biti prikazani neposredno.

27. ZADATAK - učenik dobija 1 bod ako je napisao:

Čehov/Anton Pavlovič Čehov/A. P. Čehov

28. ZADATAK - učenik dobija 1 bod ako je napisao:

Iz četiri/četiri/4

29. ZADATAK – 1 bod

2. O izgubljenom vremenu i uludo utrošenom životu.

30. ZADATAK – Shema za bodovanje eseja

1. SHEMA ZA BODOVANJE ESEJA

Problem slobode u Puškinovim *Ciganima*

Sadržaj

1. zahtjev	<p>Učenik ukazuje na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. romantizam (1 bod) 2. razmišljanje o ljudskoj slobodi koje je karakteristično za tu epohu (1bod) 3. poemu (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik saopštava da misao o slobodi razvijaju svi junaci poeme i to gledište određuje sudbinu svakog od njih</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
3. zahtjev	<p>Učenik ukazuje na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zemfirinu slobodu i nespitanost, dosadila joj je Alekova posesivnost (1 bod). Njena sloboda je relativna jer izaziva tragediju (1 bod za nepotpuno objašnjenje, 2 boda za potpunije objašnjenje) 2. starca, Zemfirinog oca - na život gleda s mudrošću i tolerancijom koje donosi životno iskustvo (1 bod); No, i on je povrijeđen u životu baš zbog odnosa bliskog bića prema slobodi (1 bod za nepotpuno objašnjenje, 2 boda za potpunije objašnjenje) 3. Aleka koji govori o vidovima neslobode u gradu (ljudi trguju slobodom, žude za lancima...) (1 bod). Svemu tome pretpostavlja slobodu Cigana i Zemfirinu spontanost i nezadovoljan ropstvom zagušljivog grada, bježi u prirodu (1 bod za nepotpuno objašnjenje, 2 boda za potpunije objašnjenje). <p style="text-align: right;">Ukupno 9 bodova</p>
4. zahtjev	<p>Učenik izlaže da svako društvo ima svoja pravila i da ne može postojati potpuna sloboda, jer bi ona ugrožavala slobodu, pa i živote drugih ljudi</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
5. zahtjev	<p>Učenik uočava nužnost kompromisa i načela pravednosti i jednakosti za sve</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

Jezik i forma teksta

Leksika	Jezička pravilnost	Koherentnost	Grafička forma teksta
<p>- originalnost (interpretira svojim riječima, sastav se ne zasniva samo na prepričavanju i ponavljanju datih formulacija), bogatstvo jezika, slikovitost, jasno i precizno izražavanje, uz minimalne greške</p> <p style="text-align: right;">2 boda</p>	<p>- poštovanje gramatičke norme (pravilna upotreba padeža, bezličnih glagola, kongruencije, pravilno pisanje aorista pomoćnog glagola <i>biti</i>, završene misli u rečenici, skladan red riječi), uz minimalne greške</p> <p style="text-align: right;">2 boda</p> <p>- poštovanje pravopisne norme (pravilno pisanje velikog slova, pravilna upotreba interpunkcije, sigurnost u primjeni znanja o glasovnim promjenama, dosljednja primjena jednog izgovora – ijekavskog ili ekavskog)</p> <p style="text-align: right;">2 boda</p> <p style="text-align: center;">Ukupno 4 boda</p>	<p>- dobra povezanost na nivou teksta i pasusa</p> <p style="text-align: right;">2 boda</p>	<p>- Prilagođavanje ukupne organizacije i grafičke forme teksta njegovoj logičnoj strukturi (jasno razdvaja uvod, razradu, zaključak; unutar razrade odvaja pasuse)</p> <p style="text-align: right;">2 boda</p>
<p>- Pona- vljanje riječi i izraza, dvosmi- slenost, ograničena upotreba riječi sa vrlo čestim greškama, stilska nesređenost rečenice</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>	<p>- poštovanje gramatičke norme uz manje greške (npr. konstrukcije <i>u vezi sa, s obzirom na to</i>, upotreba predloga <i>radi</i> i <i>zbog...</i>)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p> <p>- poštovanje pravopisne norme uz manje greške (npr. upotreba interpunkcijskih i pravopisnih znakova, rastavljanje riječi na kraju reda, pogrešno pisanje stranih riječi...)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p> <p style="text-align: center;">Ukupno 2 boda</p>	<p>- dobra povezanost na nivou teksta uz povremenu nepove- zanost na nivou pasusa</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>	<p>- jasno razdvaja uvod, razradu i zaključak, ali ne odvaja pasuse unutar razrade</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

2. SHEMA ZA BODOVANJE ESEJA**Može li elektronska pošta da zamijeni tradicionalno pismo****Sadržaj – 15 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik ukazuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - da mladi sve više i više komuniciraju e-mailom (<i>1 bod</i>), a takođe i na to da elektronska pošta zamjenjuje tradicionalno pismo i u poslovnoj korespondenciji (<i>1 bod</i>) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik</p> <ul style="list-style-type: none"> - ukazuje da se danas veoma malo pišu tradicionalna pisma (<i>1 bod</i>) - objašnjava da se danas tradicionalna pisma pišu npr. kada autor pisma hoće nekom da ukaže veliko poštovanje, ili unuk/unuka da obraduje baku koja ne zna da radi na računaru, ili neko ko u pisanju pisama vidi romantiku i slični argumenti (<i>1 bod</i>) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
3. zahtjev	<p>Učenik</p> <ul style="list-style-type: none"> - saopštava da su se tradicionalna pisma pisala sa velikom pažnjom i ljubavlju (<i>1 bod</i>) - ukazuje da se vodilo računa o ljepoti pisanja (<i>1 bod</i>), čitljivosti rukopisa (<i>1 bod</i>), gramatičkoj i pravopisnoj pravilnosti (<i>1 bod</i>) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik</p> <ul style="list-style-type: none"> - da e-mail ne može uvijek zamijeniti tradicionalno pismo i iznosi argument za to, npr. želja da iznenadimo nekog dragog jer mnogo više pažnje i truda treba za pisanje pisma rukom zbog veličine i oblikovanja slova i slično <p style="text-align: right;">1 bod</p>
5. zahtjev	<p>Učenik ukazuje na prednosti e-maila i tradicionalnog pisma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - e-mail doprinosi brzini, opraštaju se slovne greške, slova su iste veličine, sem ako ne želite tzv. drugačiji font, može se boldirati ako želite nešto da istaknete i slično, možete da "prikačite" tzv. atačment i u njemu pošaljete npr. fotografije i slično (<i>1 bod</i>) - tradicionalno pismo omogućava da pokažete ljubav i pažnju jer pismo može da bude i mirišljivo, da u koverat ubacite presovani cvjetić ili djetelinu sa četiri lista, novac ako želite da čestitate rođendan ili nekom pomognete i slično (<i>1 bod</i>) <p>Učenik ukazuje na nedostatke e-maila i tradicionalnog pisma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ne čuva tajnost jer hakeri vrebaju sa svih strana, može se u brzini zaboraviti atačment iako je autor htio da ga pošalje i slično (<i>1 bod</i>) - može dugo da putuje ili čak da se zagubi, a da to kasno saznate ili i ne saznate uopšte, ili slovne, gramatičke i pravopisne greške se ne mogu pravdati greškom u kucanju, već se smatraju nepismenošću (<i>1 bod</i>) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
6. zahtjev	<p>Učenik iznosi svoj stav (DA ili NE) i obrazlaže ga</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
7. zahtjev	<p>Učenik iznosi svoj stav o e-mailu</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

Jezik i forma teksta – 10 bodova

Leksika	Jezička pravilnost	Koherentnost	Grafička forma teksta
<p>- originalnost (interpretira svojim riječima, sastav se ne zasniva samo na prepričavanju i ponavljanju datih formulacija), bogatstvo jezika, slikovitost, jasno i precizno izražavanje, uz minimalne greške</p> <p style="text-align: right;">2 boda</p>	<p>- poštovanje gramatičke norme (pravilna upotreba padeža, bezličnih glagola, kongruencije, pravilno pisanje aorista pomoćnog glagola <i>biti</i>, završene misli u rečenici, skladan red riječi), uz minimalne greške</p> <p style="text-align: right;">2 boda</p> <p>- poštovanje pravopisne norme (pravilno pisanje velikog slova, pravilna upotreba interpunkcije, sigurnost u primjeni znanja o glasovnim promjenama, dosljedna primjena jednog izgovora – ijekavskog ili ekavskog)</p> <p style="text-align: right;">2 boda</p> <p style="text-align: center;">Ukupno 4 boda</p>	<p>- dobra povezanost na nivou teksta i pasusa</p> <p style="text-align: right;">2 boda</p>	<p>- Prilagođavanje ukupne organizacije i grafičke forme teksta njegovoj logičnoj strukturi (jasno razdvaja uvod, razradu, zaključak; unutar razrade odvaja pasuse)</p> <p style="text-align: right;">2 boda</p>
<p>- Ponavljanje riječi i izraza, dvosmislenost, ograničena upotreba riječi sa vrlo čestim greškama, stilski nesređenost rečenice</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>	<p>- poštovanje gramatičke norme uz manje greške (npr. konstrukcije <i>u vezi sa</i>, <i>s obzirom na to</i>, upotreba predloga <i>radi</i> i <i>zbog...</i>)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p> <p>- poštovanje pravopisne norme uz manje greške (npr. upotreba interpunkcijskih i pravopisnih znakova, rastavljanje riječi na kraju reda, pogrešno pisanje stranih riječi...)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p> <p style="text-align: center;">Ukupno 2 boda</p>	<p>- dobra povezanost na nivou teksta uz povremenu nepovezanost na nivou pasusa</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>	<p>- jasno razdvaja uvod, razradu i zaključak, ali ne odvaja pasuse unutar razrade</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

RJEŠENJE TESTA NA STRUČNOM ISPITU

1. ZADATAK – 1 bod

1. Prirodne i sintetičke hemijske supstance koje se dodaju proizvodima

2. ZADATAK – učenik dobija **1 bod** ako je napisao parafrazirao ili prepisao rečenicu iz teksta kojom će argumentovati svoj stav. Npr.

- Da, jer doktor Šljivančanin kaže da građani treba da vode računa šta kupuju i da izbjegavaju proizvode sa opasnim E-brojevima.
- Da. U tekstu se kaže: „Edukacija stanovništva o upotrebi štetnih konzervansa je neophodna, smatra on, i dodaje da građani, dok se država ne pobrine za to na ozbiljniji način - treba sami da pogledaju šta kupuju i kada vide opasne E-brojeve, bojkotuju kupovinu tog proizvoda.“
- Odgovara, jer građani treba da vode računa o opasnim aditivima i konzervansima. (*i slični odgovori*)

3. ZADATAK – Učenik dobija **2 boda** ako prepoznaje da se u ovom dijelu teksta govori kako upotreba ovakvih namirnica posebno šteti djeci. Npr.

- Namirnice u kojima ima opasnih E-brojeva kod djece izazivaju alergijske, kožne i maligne bolesti.
- Na alergijske, kožne i maligne bolesti u dječjem uzrastu.
- Opasne supstance u nekim namirnicama posebno štete zdravlju djece i izazivaju alergije, opasne tumore, bolesti kože
- Alergije, kožne i maligne bolesti. (*i slični odgovori*)

Učenik dobija **1 bod** ako razumije da emulgatori izazivaju bolesti, ali ne prepoznaje da se u ovom dijelu teksta radi o djeci. Npr.

- Zloćudni tumori, oboljenja krvnih sudova, bolesti želudačno-crijevnog trakta, oboljenja jetre i bubrega, kožne bolesti, bolesti nerava.
- „Neki od ovih emulgatora dovode do oboljenja krvnih sudova, bolesti želudačno-crijevnog trakta, oboljenja jetre i bubrega, kožnih bolesti, a štetni su i po nerve.“ (*i slični odgovori*)

4. ZADATAK

Učenik dobija **1 bod** ako:

- zaokružuje broj 3 i objašnjava da je opasni sastojak limunska kiselina ili E-330 jer je najopasniji emulgator koji izaziva rak.
- nije zaokružio nijedan broj, ali prepoznaje da je opasni sastojak E-330 jer izaziva rak.
- je zaokružio broj 1 ili 2 (najvjerovatnije greškom), ali tačno prepoznaje opasni emulgator – E-330 i tačno argumentuje (izaziva rak). *(i slični odgovori)*

Napomena: priznaje se i ako učenik izdvoji boju i E-131 i objasni da ima kancerogena svojstva.

Učenik dobija **0 bodova** ako:

- Učenik tačno zaokružuje broj 3, ali izdvaja pogrešan sastojak i emulgator. Npr. skrobni sirup i E-102 jer je opasan.
- Učenik tačno zaokružuje broj 3, ali ne daje objašnjenje.
- Učenik pogrešno zaokružuje broj i pogrešno objašnjava. Npr. zaokružuje broj 1 i izdvaja emulgator – sojin lecitin.

5. ZADATAK – 1 bod

2. Da upozori alergične osobe na sastav proizvoda.

6. ZADATAK – 1 bod

4. Ustao je na lijevu nogu.

7. ZADATAK – učenik dobija 1 bod ako je napisao

Pobjeći./Odlučih da odem/Otići glavom bez obzira.
(i slični tačni odgovori)

8. ZADATAK – 1 bod

3. priložima

9. ZADATAK – 1 bod

1. nemati

10. ZADATAK – 1 bod

2. iščašiti

11. Učenik dobija 1 bod ako tačno napiše oba roda:

Ženski rod: radosna

Srednji rod: radosno

12. Učenik dobija 1 bod ako je prepisao ili u tekstu podvukao pogrešno napisanu riječ, a potom je napisao pravilno:

Nepravilno: mislioc

Pravilno: mislilac

Napomena: Priznaje se i ako je učenik samo napisao riječ **mislilac**.

13. ZADATAK – 1 bod

3. četiristo trideset jedan

14. Učenik dobija 2 boda ako je tačno uradio zadatak i pod A i pod B.

A. dolje, gore

B. pleonazam/To su pleonazmi. (*i slični odgovori*)

Učenik dobija **1 bod** ako je tačno uradio zadatak ili pod A ili pod B.

15. Učenik dobija 2 boda ako je tačno napisao sve tri jezičke grupe:

- *Južnoslovenska jezička grupa:* crnogorski, srpski, bosanski, makedonski, bugarski, hrvatski, slovenački
- *Istočnoslovenska jezička grupa:* ruski, bjeloruski, ukrajinski
- *Zapadnoslovenska jezička grupa:* poljski, češki, slovački, lužičkosrpski

Učenik dobija **1 bod** ako je tačno napisao dvije jezičke grupe.

16. Učenik dobija 1 bod ako je napisao:

Unutrašnji monolog.

Napomena: ne priznaje se ako učenik napiše samo **monolog**.

17. Učenik dobija 1 bod ako je tačno poređao sve književne epohe:

1. antika
2. srednji vijek
3. renesansa
4. barok
5. klasicizam
6. romantizam
7. realizam
8. modernizam

18. ZADATAK – 1 bod

4. romantizma

19. ZADATAK – 1 bod

3. Popa Mića

20. ZADATAK - 1 bod

3. ironija

21. Učenik dobija 1 bod ako je napisao:

Miroslav Krleža/M. Krleža/Krleža

22. Učenik dobija 1 bod ako je napisao:

Tri/3

23. ZADATAK – 1 bod

2. O psihološkoj i moralnoj propasti porodice Glembaj.

24. ZADATAK – 1 bod

1. jecaj zvona

25. Učenik dobija 1 bod ako navede stihove ili parafrazira stihove. Npr.

- Ubogi puk na molitvi; klečanje pred božjim likom; traženje (pomoći) od boga i ćutanje boga.
- I jeca zvono
Bono,
Po kršu dršće zvuk.
S uzdahom tuge
Duge
Ubogi moli puk.

Kleče mršave
Glave
Pred likom boga svog-
Ištu ... No tamo
Samo
Ćuti raspeti bog...
- Druga i treća strofa. (*i slični odgovori*)

26. ZADATAK – 1 bod

baladi

27. ZADATAK – 1 bod

2. zaplet

28. ZADATAK – 1 bod

2. Ne može da joj oprostí što zbog ljubavi prema njemu nije pogazila nepisana pravila.

29. ZADATAK – 1 bod

1. begovski rod Hasanaginice koji je suprotstavljen Hasan-aginom rodu

30. ZADATAK – Shema za ocjenjivanje imejla (10 bodova)

Sadržaj	Jezička pravilnost	Koherentnost	Grafička forma teksta
<p>Tekst</p> <ul style="list-style-type: none"> - u potpunosti odgovara postavljenoj temi - sadrži sve zadate podatke - ima odgovarajuću formu <p style="text-align: right;">2 boda</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poštovanje gramatičke norme (pravilna upotreba padeža, bezličnog glagola, kongruencije, pravilno pisanje aorista pomoćnog glagola <i>biti</i>, misaona cjelovitost rečenice, skladan red riječi <p style="text-align: right;">2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - poštovanje pravopisne norme (pravilno pisanje velikog slova, pravilna upotreba interpunkcije, poštovanje pravila o sastavljenom i rastavljenom pisanju riječi, primjena znanja o glasovnim promjenama, dosljednja primjena ijekavskog ili ekavskog izgovora) <p style="text-align: right;">2 boda</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dobra povezanost na nivou teksta i pasusa <p style="text-align: right;">2 boda</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dobra povezanost ukupne organizacije i grafičke forme teksta sa njegovom logičnom strukturom (jasno razdvaja adresanta, adresata, uvodni pozdrav, završni pozdrav, potpis, odvaja pasuse) <p style="text-align: right;">2 boda</p>

Sadržaj	Jezička pravilnost	Koherentnost	Grafička forma teksta
- tekst odgovara postavljenoj temi, ali nedostaje jedan od zadatah podataka (Jovan Pavličić; jovan.pavlicic@T-com.me; mineko@T-com.me; završen IV stepen, smjer konobar; 18 godina; znanje engleskog i italijanskog jezika; 4 mjeseca iskustva u hotelu „Rivijera“ u Petrovcu na Moru <u>ili</u>	- poštovanje gramatičke norme uz manje greške (npr. greške koja se tiče semantičke neizdiferenciranosti predloga <i>radi</i> i <i>zbog</i> , zatim upotreba konstrukcije <i>u vezi nečega</i> umjesto <i>u vezi sa nečim</i> ili konstrukcije <i>obzirom da</i> umjesto <i>s obzirom na</i> (nešto)...) <p style="text-align: right;">1 bod</p>	- dobra povezanost na nivou teksta uz povremenu nepovezanost na nivou pasusa <p style="text-align: right;">1 bod</p>	- povremena nepovezanost ukupne organizacije i grafičke forme teksta sa njegovom logičnom strukturom (ne piše adresanta na odgovarajuće mjesto, ne piše adresata na odgovarajuće mjesto, pozdrav i slično) <p style="text-align: right;">1 bod</p>
- sastav odgovara postavljenoj temi, prisutni su svi zadati podaci, ali u pogledu forme nedostaje jedan ili dva elementa (adresant, adresat, uvodni pozdrav, završni pozdrav, potpis). <p style="text-align: right;">1 bod</p>	- poštovanje pravopisne norme uz manje greške (npr. manja odstupanja od normirane upotrebe interpunkcijskih znaka, manja odstupanja od norme koja reguliše transkripciju stranih riječi...) <p style="text-align: right;">1 bod</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>		

SCHEME ZA BODOVANJE ESEJA NA MATURSKOM ISPITU

ESEJ 1: Privid i istina u drami Miroslava Krležę *Gospoda Glembajevi*

Sadržaj – 30 bodova

1. zahtjev	<p>Učenik ukazuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> da je drama nastala između dva rata (1 bod) <p>Napomena: Priznaje se i ako učenik tačno odredi fazu Krležinog stvaralaštva</p> <ol style="list-style-type: none"> da se u drami govori o vremenu pred početak Prvog svjetskog rata (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik saopštava</p> <ol style="list-style-type: none"> da je tema drame raspad porodice (psihološki, moralni i materijalni) <p style="text-align: right;">1 bod</p>
3. zahtjev	<p>Učenik ukazuje na sukob Leona sa</p> <ol style="list-style-type: none"> Fabriczyjem (1 bod) Silberbrandtom (1 bod) ocem (1 bod) barunicom Kasteli (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik ukazuje da je prividno/lažno:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ignjat bogati industrijalac i bankar (1 bod) Barunica Kasteli ugledna građanka i dobrotvorka (1 bod) Silberbrandt ispovjednik (1 bod) <p>Učenik ukazuje da je stvarno/istinito:</p> <ol style="list-style-type: none"> da je Ignjat Glembaj bankrotirao i pokrao barunicu Kasteli (1 bod) da je barunica Kasteli varalica skromnog porijekla i bezdušni ubica (1 bod) da je Silberbrandt baruničin ljubavnik (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 6 bodova</p> <p>Napomena: Učenik dobija bod i ako ne razrađuje zahtjev, ali prepoznaje prividno/lažno, odnosno stvarno/istinito.</p>
5. zahtjev	<p>Učenik saopštava:</p> <ol style="list-style-type: none"> da se Leone bori protiv glembajevštine u sebi, ali da pobjeđuje glembajevska krv (1 bod) <p style="text-align: right;">1 bod</p>

6. zahtjev	Učenik: 1. saopštava da spoljašnji konflikt proizlazi iz Barboczyjeve legende po kojoj su svi Glembajevi lažljivci, kradljivci, prokletnici i ubice; ukazuje na Leonovu želju da pobjegne od Glembaja i svijest da je isti kao oni 1 bod
7. zahtjev	Učenik ukazuje: da se glembajevske krize rješavaju samoubistvom, zločinom, degradacijom ličnosti i društva i sigurno vode ka degeneraciji i nestajanju porodice Napomena: priznaje se i ako učenik na drugačiji način ukazuje na rješavanje glembajevskih kriza. 1 bod

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2, sem zahtjeva 1.

Jezik i forma teksta – 20 bodova

8. zahtjev – leksika	<ol style="list-style-type: none"> 1. odgovarajući rječnik i stil (1 bod) 2. originalnost (interpretira svojim riječima, sastav se ne zasniva samo na prepričavanju i ponavljanju datih formulacija), bogatstvo jezika, slikovitost (1 bod) 3. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, stilska sredenost rečenica (1 bod) 4. pravilna upotreba riječi i izraza (sljedeći/slijedeći, donesen, snabdjeti, faliti/hvaliti, strukturiran, hidratantan, demanti...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
9. zahtjev – gramatika	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba padeža (1 bod) 2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola biti...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) 3. pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) 4. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
10. zahtjev – pravopis	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilno pisanje velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod) 2. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod) 3. pravilno pisanje brojeva i komparacije (1 bod) 4. primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i> ili izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...) (1 bod) 5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zarez (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
11. zahtjev – koherentnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. dobra povezanost na nivou teksta (1 bod) 2. dobra povezanost na nivou pasusa (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
12. zahtjev – forma teksta	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj riječi od 250 do 300 (1 bod) 2. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod) 3. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>

NAPOMENA:

1. Zahtjev 11 se množi sa 2.
2. Zahtjev 12 pod 2 množi se sa 2.

ESEJ 2: Tragika Mandušićeve ljubavi**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	Učenik navodi 1. da <i>Gorski vijenac</i> pripada romantizmu 1 bod
2. zahtjev	Učenik saopštava 1. da <i>san Vuka Mandušića</i> pripada ljubavnim pjesmama 1 bod
3. zahtjev	<p>1. Učenik navodi argument ili argumente kojima dokazuje da je Mandušić junak s lirskim srcem (npr. ističe da tako velikog junaka nije stid ni da zaplače - plače pred ljepotom žene, plače pred Vladikom zbog slomljenog džeferdara, s poštovanjem govori o hrabrosti žene...) (1 bod)</p> <p>2. Učenik navodi tri argumenta kojima dokazuje da je Mandušić veliki junak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. opis borbe oko Radunove kule (ili u Štitarima ili u Progonovićima) (1 bod) 2. Arslan-aga Muhadinović hoće Vuku da pokloni saruk i da se okumi s njim jer je veliki junak ("Ja ću ti ga pokloniti, Vuče,/tek ako ćeš da se okumimo;/milo mi je s takijem junakom (1 bod) 3. Vladika Danilo u završnim stihovima govori Vuku da je veliki junak ("a u ruke Mandušića Vuka/biće svaka puška ubojita") (1 bod) <p>3. Učenik saopštava da se Mandušić divi hrabrosti Radunove žene Ljubice koja se zajedno sa svojim gospodarom bori protiv Turaka (1 bod)</p> <p>4. Učenik saopštava da Mandušićev plač nad slomljenim džeferdarom pokazuje njegovu osjećajnost i vezanost za pušku. (Npr. Žao mu ga je "ka jednoga sina" jer su zajedno prošli mnoge bitke, jer je bio "puška mimo puške", "srećan bješe, a ubojit bješe", "u hiljadu drugih pušakah/poznati ga šćaše kada pukne" i slični odgovori). (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 6 bodova</p>
4. zahtjev	Učenik: 1. izdvaja stihove (npr. „Oči gore živje od plamena,/čelo joj je ljepše od mjeseca“ ILI: „pa se snahi ne dao ostrići:/žalije mu snahin v’jenac bilo/nego glavu svog sina Andrije“, ILI: „Divne li ga oči oplakaše,/divna li ga usta ožališe“ i slično (1 bod) 2. učenik komentariše stihove koje je izdvojio (npr. zavidi i mrtvom Andriji jer ga tako lijepa žena žali i slični odgovori) (1 bod) Ukupno 2 boda
5. zahtjev	Učenik saopštava 1. da na ovaj način Vuk Mandušić naglašava ljepotu snahe Milonjića bana/da Milonjić ban krši običaje jer je svjestan snahine ljepote i slični odgovori 1 bod

6. zahtjev	<p>Učenik ističe:</p> <ol style="list-style-type: none"> želje Vuka Mandušića (npr. piše da Mandušić u snu govori o ljepoti snahe Milonjića bana koja "nema puno osamnaest ljetah", ali mu je "živo srce ponijela", on bi je oteo "pa s njom bježa glavom po svijetu" i slični odgovori) (1 bod) da se tragika Mandušićeve ljubavi zasniva na činjenici da je ta ljubav zabranjena jer je žena koju sanja udata i zato što Mandušić poštuje kumstvo a s Milonjićem banom je devestostruko kumovao (1 bod) da bi tako veliki junak volio da je mrtav samo da takva žena tuži za njim (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
7. zahtjev	<p>Učenik saopštava</p> <ol style="list-style-type: none"> da se iz ovih stihova vidi obzir Vuka Mandušića, njegovo poštovanje prema banu i njegovoj snahi/neće da prizna svoju zaljubljenost jer prednost daje kumstvu a ne ljubavi i neće da otkrije šta je sanjao <p style="text-align: right;">1 bod</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 15 bodova

8. zahtjev – leksika	<ol style="list-style-type: none"> bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod) jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, bez pleonazama; stilsko sredenost rečenica (1 bod) pravilna upotreba riječi i izraza (sljedeći/slijedeći, faliti/hvaliti, strukturiran, hidratantan, demanti...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
9. zahtjev – gramatika	<ol style="list-style-type: none"> pravilna upotreba padeža (1 bod) pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <ol style="list-style-type: none"> pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod) <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>

10. zahtjev - pravopis	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilno pisanje velikog slova ili pravilno pisanje i razlikovanje slova, npr. Č i Ć, Đ i DŽ i slično; sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 2. pravilno pisanje negacije, rječe LI, pravilno pisanje brojeva, komparacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 3. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod) 4. primjena pravila o pisanju suglasnika j, izostavljanje slova i u riječima (npr. osmjeh, uvijek, razumjevanje...); dodavanje slova i u pojedinim riječima (npr. primijena, zahtijev...); izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. Vuk Mndušić, snaha Milonjia bana...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zarez (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) <p style="text-align: right;">Ukupno 5 bodova</p>
11. zahtjev - koherentnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. dobra povezanost teksta <p style="text-align: right;">1 bod</p>
12. zahtjev - forma teksta	<ol style="list-style-type: none"> 1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod) 2. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

ESEJ 3: Ćorkanova igra sa smrću**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik navodi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. da je djelo <i>Na Drini ćuprija</i> roman (1 bod) 2. da se najvažniji događaji kasabe odvijaju na mostu (tu se zaljubljuju, pričaju, dangube, kockaju se, nastoje da sačuvaju most i duh kasabe...) (1 bod) 3. da su važniji likovi Alihodža, Fata Avdagina, Milan Glasinčanin, Lotika, Ćorkan, vojnik Fedun... (mora da navede najmanje 4 lika da bi dobio 1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik ističe da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. je Ćorkan dobio ime jer nema lijevog oka (1 bod) 2. obavlja poslove koje niko drugi ne želi da radi (1 bod) 3. svojim izmaštanim pričama o ljubavi i bogatstvu plaća rakiju u mehani (1 bod) 4. u mehani radoznalim kasabalijama ništa ne govori o mrtvoj Fati Avdaginoj, već samo puši bez prestanka/Ćorkan pokazuje osjećajnost i dobrotu kada sa snebivanjem i oprezom mrtvu i nagu Fatu Avdaginu s ribarom izvlači iz rijeke, i o tome poslije ne priča/ćuti, ništa ne govori/puši i odbija dim što dalje od sebe (1 bod) 5. Ćorkan čezne i sanja o lijepoj Paši, sinu, bogatstvu, Brusu... (učenik treba da napomene najmanje dvoje za 1 bod); stvarnost je drugačija – hoda po uskoj, kamenoj, klizavoj ogradi mosta/igra se sa smrću jer hoda uskom ogradom mosta, a pod njim je duboka rijeka/pijane kasabalije viču, podstiču ga na hodanje po ogradi mosta, zbijaju šale s njim ne razmišljajući koliko sve to za njega nije šala i igra (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 6 bodova</p>
3. zahtjev	<p>Učenik ističe da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kasabalije piju/napijaju se/viču/ „mahnitaju”/„luduju” i navode Ćorkana na hodanje po ogradi mosta/navode Ćorkana na igru sa smrću i slični odgovori (1 bod) 2. da je Ćorkan žrtva/da kasabalije s njim zbijaju šale/ne vode računa o Ćorkanovim osjećanjima/podsmijevaju mu se... i slični odgovori (1 bod) 3. Ćorkan želi da bude kao oni/jedan od njih/da je iznad njih/da dokaže da je hrabriji od njih/da može „što živ čovjek ne smije”... (i slični odgovori). (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik ističe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. da Ćorkan ne hoda po ogradi mosta, već je to za njega „daleko putovanje“ na kraju kojeg ga čeka lijepa Paša i sin, bogatstvo i nasljeđe... i slični odgovori (1 bod) 2. da kroz šale i grubu igru s Ćorkanom čaršija proživljava svoj život: ismijavajući njegov bol, maštanje i patnju, bježi od svog praznog života... i slični odgovori (1 bod) 3. da Ćorkanovo hodanje po ogradi i njegova pjesma za njega nije igra sa smrću, već češnja za ljubavlju/za Anadolijom/za ljepšim i srećnijim životom/trenutni bijeg od svakodnevice i surove stvarnosti u koju ga vraća skok na drum i tvrdi višegradski put... (i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 15 bodova

5. zahtjev - leksika	<ol style="list-style-type: none"> 1. bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod) 2. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, bez pleonazama; stilska sređenost rečenica (1 bod) 3. pravilna upotreba riječi i izraza (sljedeći/slijedeći, faliti/hvaliti, strukturiran, hidratantan, demanti...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
6. zahtjev – gramatika	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba padeža (1 bod) 2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 3. pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) 4. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
7. zahtjev - pravopis	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilno pisanje velikog slova ili pravilno pisanje i razlikovanje slova, npr. Č i Ć, Đ i DŽ i slično; sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 2. pravilno pisanje negacije, rječce LI, pravilno pisanje brojeva, komparacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 3. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod) 4. primjena pravila o pisanju suglasnika j, izostavljanje slova i u riječima (npr. osmjeh, uvijek, razumjevanje...); dodavanje slova i u pojedinim riječima (npr. primijena, zahtijev...); izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. Ćokan, Na Drini ćupija...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zarez (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) <p style="text-align: right;">Ukupno 5 bodova</p>

8. zahtjev - koherentnost	<p>1. dobra povezanost teksta</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
9. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (<i>1 bod</i>)</p> <p>2. odvajanje pasusa unutar razrade (<i>1 bod</i>)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

ESEJ 4: Analiza Beketovog djela *Čekajući Godoa***Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik navodi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. da je riječ o drami apsurdna ili o antidrami (1 bod) i 2. pisca/pisce drame apsurdna (npr. E. Jonesko, A. Adamov...) (1 bod) 3. karakteristike ove vrste drame (npr. antidrama ili drama apsurdna potpuno je suprotna klasičnoj drami, tj. nema uobičajene dramske kompozicije niti sukoba; nema radnje – ni početka, ni trajanja, ni razrješenja; nema psihološkog jedinstva lika, likovi su antiheroji – ne zna se ko su, odakle su, šta žele... i slični tačni odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ističe da drama ima dva čina (1 bod) 2. opisuje izgled scene, ukazuje na sličnosti i razlike u strukturi činova (npr. sve se događa u istom prostoru, u blizini drveta – u prvom činu drvo je bez listova, u drugom činu je olistalo... i slični tačni odgovori) (1 bod) 3. opisuje Vladimira – ponašanje na sceni, kao i bitno u vezi s njim (npr. Vladimir je kulturniji, obrazovaniji od Estragona, objašnjava mu mnoge pojmove...) (1 bod) 4. opisuje Estragona – ponašanje na sceni, kao i bitno u vezi s njim (npr. manji je, slabiji je, spontaniji od Vladimira, dobrovoljno mu je podređen...) (1 bod) <p>III: ne opisuje pojedinačno Vladimira i Estragona, već potpunije ukazuje na njihovo ponašanje – npr. nijesu sigurni u juče i danas, u vrijeme; pisac kaže da su Estragon i Vladimir, a oslovljavaju se kao Didi i Gogo, dok se Pocu i Likiju predstavljaju kao Katul i Albert; Vladimir je rezoner drame koji govori da vrijeme sporo prolazi i da se prekračuje radnjama koje mogu u prvi mah da izgledaju razumno, dok ne postanu navika; Estragon je pjesnik koji se pita zar se ne vidi da je pjesnik pokazujući na svoje staro i pocijepano odijelo; u epizodi s Pocom i Likijem ponašaju se kao da posmatraju predstavu i pokušavaju da razumiju njihovu pojavu i odnose među njima... (2 boda)</p> <p>III: učenik ukazuje na ljudsku nestalnost (u početku Vladimir i Estragon osuđuju Poca za njegovo ponašanje prema Likiju, a kasnije se okreću protiv Likija jer se navodno neodgovorno ponaša prema tako dobrom čovjeku i gospodinu); preko Vladimira i Estragona učenik ukazuje na izgubljene kriterijume, na njihovo neozbiljno ponašanje u ozbiljnim situacijama, ali i na svijest o nadi jer oni, iako Godo ne dolazi, i dalje čekaju... i slični tačni odgovori (2 boda)</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ukazuje na ponašanje Poca i Likija (npr. POCO je bogataš, on je gospodar i svojim slugom Likijem upravlja pomoću konopca koji je omotan oko Likijevog vrata; Liki je siromašan i u svemu pokoran svom gospodaru kojeg sluša bez pogovora; na kraju antidrame saznaje se da je Liki gluvonijem, a da je POCO oslijepio) (1 bod) 6. ističe njihovu ulogu u strukturi drame (npr. funkcija epizode s Pocom i Srećkom (Likijem) je da se stvori iluzija da će se nešto ipak dogoditi) (1 bod) 7. ukazuje na dječaka koji donosi vijest od Godoa i/ili tumači njegovu poruku da dolazi sjutradan (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 7 bodova</p>

3. zahtjev	<p>Učenik ukazuje na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ulogu jezika i na način na koji govore junaci (npr. jezik je redukovan, dijalozi su besmisleni, ima igre riječima, verbalnih nesporazuma, nerazgovijetnosti, mnogo je gestova, mimike, pokreta... <i>i slični tačni odgovori</i>) (1 bod) 2. realni sloj drame ističući da je to priča o dvije skitnice koje u nemogućnosti da odluče šta bi trebalo činiti ne čine ništa... <i>i slični tačni odgovori</i> (1 bod) 3. metafizički sloj drame (npr. učenik se sjeća Vladimirovih riječi da oni predstavljaju čovječanstvo... <i>i slični tačni odgovori</i>) (1 bod); <p>III: ukoliko ne razdvaja realni i metafizički sloj drame, već napiše da je POCO moćnik s konopcem u rukama, Liki nesrećnik s konopcem oko vrata i Vladimir i Estragon siromasi... <i>i slični tačni odgovori</i> (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. u vidu zaključka objašnjava naslov djela (npr. čekanje spasenja od Boga/ povezuje riječ Godo s njenim značenjem u engleskom jeziku/pominjanje biblijskih priča/Godo je sve od čega se očekuje spasenje... <i>i slični tačni odgovori</i>) (1 bod) 2. iznosi svoje poimanje poruke Beketove drame – važno je napomenuti uzaludnost čekanja (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 15 bodova

5. zahtjev - leksika	<ol style="list-style-type: none"> 1. bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod) 2. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, bez pleonazama, stilska sredenost rečenica (1 bod) 3. pravilna upotreba riječi i izraza u kontekstu (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
6. zahtjev - gramatika	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba padeža (1 bod) 2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) 4. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> i/ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> i/ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim, s obzirom na i/ili zamjenice koji...</i> (1 bod) <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
7. zahtjev - pravopis	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba velikog slova <i>i/ili</i> pravilno pisanje i razlikovanje slova, npr. Č, Ć, Đ, DŽ, Ž, R, K... i slično; sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (1 bod) <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. pravilno pisanje negacije ili rječce LI, pravilno pisanje brojeva, komparacije (1 bod) <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod) 4. primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i>; izostavljanje slova <i>i</i> u riječima (npr. osmjeh, uvijek, razumjevanje...); dodavanje slova <i>i</i> u pojedinim riječima (npr. primijena, zahtijev...); izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. Bket, apsud...) (1 bod) <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... <i>i/ili</i> upitnika <i>i/ili</i> uzvičnika <i>i/ili</i> navodnika <i>i/ili</i> zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 5 bodova</p>
8. zahtjev - koherentnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. dobra povezanost na nivou teksta (1 bod) <p style="text-align: right;">1 bod</p>
9. zahtjev - forma teksta	<ol style="list-style-type: none"> 1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod) 2. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

ESEJ 5: Likovi žena u *Gorskom vijencu***Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	Učenik navodi 1. da <i>Gorski vijenac</i> pripada romantizmu (1 bod)
2. zahtjev	Učenik navodi imena likova: 1. Vladika Danilo, Vuk Mićunović, Vuk Mandušić, iguman Stefan, knez Janko, vojvoda Draško... (po bod za svaki od četiri navedena lika) Ukupno 4 boda
3. zahtjev	Učenik navodi 1. da direktno u radnji učestvuju sestra Batrićeva i baba vještica (1 bod)(Ako navede samo jedan lik, ne dobija bod. Ako uz ova dva lika navede i neki drugi lik žene, dobija 1 bod.) 1 bod
4. zahtjev	Učenik navodi lirske epizode: 1. san Vuka Mandušića, pjesma o lijepoj Fatimi, tužbalica sestre Batrićeve (1 bod) (Učenik dobija 1 bod ako navede bar dvije od navedenih epizoda.) 1 bod
5. zahtjev	Učenik saopštava 1. da je cilj epizode koju priča Vuk Mandušić da ukaže na potrebu borbe i da se ubjeđivanjima i pregovorima ne može ništa postići i slični odgovori (1 bod) 2. da je baba vještica imala zadatak da "pomuti" Crnogorce i slični odgovori (1 bod) 3. da sestra Batrićeva riječima "glavari se skamenili! kam im u dom!" i samoubistvom podstiče na odlučnost na borbu i slični odgovori (1 bod) Ukupno 3 boda

6. zahtjev	<p>Učenik ističe da muškarci u <i>Gorskom vijencu</i> s poštovanjem i divljenjem govore o ženama i navodi primjere, npr.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Crnogorci opravdavaju postupak Ruže Kasanove i to što je poslušala srce i pobjegla za Muja Alića/ Tomaš Martinović govori da je pogriješio onaj ko je dao Ružu za Kasana "zatvorio vilu u tavnicu/jere Kasan bruka nevaljala" <i>i slični odgovori (1 bod)</i> 2. Vuk Mandušić plače nad ljepotom snahe Milonjića bana, ali krije svoju ljubav prema njoj jer je udata i zato što je s banom devestostruko kum <i>i slični odgovori (1 bod)</i> 3. Vuk Mandušić se divi hrabrosti ljube Radunove i s poštovanjem opisuje njenu požrtvovanost i pomaganje svom gospodararu, govoreći: "žena mlada, ama soko sivi,/ puni puške svome gospodararu" <i>i slični odgovori (1 bod)</i> 4. Mustaj kadija kazuje pjesmu o lijepoj Fatimi <i>(1bod)</i> <p>(Napomena: učenik dobija jedan bod ako uopšteno napiše da muškarci u <i>Gorskom vijencu</i> s poštovanjem i divljenjem govore o ženi, ali ne navodi primjere ili ako se sjeti riječi kneza Rogana: "Čud je ljudska smiješna rabota!/Ne zna žena ko je kakve vjere/stotinu će promijenit vjera/da učini što joj srce žudi"; ili riječi Janka u kojima se ističe da žena treba sve da vjeruje svome gospodararu: "Kad me žena pita đe sam bio,/kazaću joj da sam so sijao. /Kuku njojzi ako ne vjerova!" <i>i slični odgovori.</i>)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
7. zahtjev	<p>Učenik izvodi zaključak o likovima žena u <i>Gorskom vijencu</i> (npr. likovi žena su u drugom planu, one su često neimenovane – sestra Batrićeva, ljuba Radunova, snaha Milonjića bana, ali su često pokretači radnje. Takva je sestra Batrićeva, takva je baba vještica, a kada ne pokreću direktno radnju u djelu, one osvjetljavaju likove muškaraca. Npr. prikazano je junaštvo Vuka Mandušića, ali preko snahe Milonjića bana i ljube Radunove otkriva se njegov osjećajnost i ljubav prema ženi, kao i divljenje hrabrosti žene <i>i slični odgovori</i>)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 15 bodova

8. zahtjev - leksika	<p>1. bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod)</p> <p>2. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, bez pleonazama, stilska sredenost rečenica (1 bod)</p> <p>3. pravilna upotreba riječi i izraza u kontekstu (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
9. zahtjev - gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža (1 bod)</p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti</i>...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>3. pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod)</p> <p>4. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim, s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji</i>... (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
10. zahtjev - pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova; pravilno pisanje i razlikovanje slova, npr. Č, Ć, Đ, DŽ, R, K... ; sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>2. pravilno pisanje negacije ili rječce LI; pravilno pisanje brojeva ili komparacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>3. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod)</p> <p>4. primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i> ili izostavljanje slova <i>i</i> u riječima (npr. osmjeh, uvijek, razumjevanje...), dodavanje slova <i>i</i> u riječima (npr. zahtijev, primijena...); izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. hrabost, karater...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćenića... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 5 bodova</p>
11. zahtjev - koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta (1 bod)</p>
12. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod)</p> <p>2. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

ESEJ 6: „Gospode, kako je teško biti čovjek“ (Ivo Andrić)**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik navodi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. da je djelo <i>Derviš i smrt</i> roman <p style="text-align: right;">1 bod</p>
2. zahtjev	<p>Učenik ukazuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. da se radnja dešava u Bosni (1 bod) 2. da je vrijeme dešavanja radnje 17. vijek (1 bod) 3. na temu (npr. tema je društvo u kojem strada pojedinac/da je čovjek u nedemokratskom društvu "u uvijek na gubitku"/zbunjen, nemoćan čovjek pred okrutnošću birokratije i slični odgovori (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
3. zahtjev	<p>Učenik opisuje Ahmeda Nurudina i:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ukazuje na to da Ahmed Nurudin vjeruje u božju pravdu/u društvenu pravdu jer smatra da nevin čovjek ne može biti osuđen i pogubljen i slični odgovori (1 bod) 2. ističe da Ahmed ne prihvata Hasanovu pomoć jer smatra da mu nije potrebna pošto mu brat nije učinio nikakvo zlo i slični odgovori (1 bod) 3. ističe da Ahmed smatra da je Hasan pametan, miran, vedar, ali da je kod njega sve prazno, površno, nekorisno i slični odgovori (1 bod) 4. pozivajući se na tekst objašnjava svoj doživljaj Hasana (npr. misli da je skitnica, da je slobodan i ide u druge krajeve putevima koji ne vode nikuda i vode svukuda, uvijek raspoložen, srdačan, ali se boji da to nije upućeno samo njemu, već je to "Prazna životna vedrina što se presipa kao voda, bezvrijedna jer je svačija" i slični odgovori (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik opisuje Hasana i:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ukazuje na Hasanov vedar pogled na svijet, na njegovu vedrinu, mirnoću, čak i u najvećoj gužvi i vici/u crvenoj kabanici, uspravan, vedar, raspoložen/nasmijan, optimista, spreman da pomogne prijatelju i slični odgovori (1 bod) 2. ukazuje na to da je Hasan ljut što Ahmed neće ništa da učini kako bi pomogao bratu/ ljut je na Ahmeda jer se nada da će sve biti dobro, a neće da spasi brata iz zatvora, ne više, ali je veoma uznemiren i govori muklo ne ublažavajući teške riječi i uvrede i slični odgovori (1 bod) 3. ukazuje na Hasanov prekor Ahmedu jer Ahmed vjeruje u božju pomoć pa ne čini ništa za brata i slični odgovori (1 bod) 4. obrazlaže upućivanje prekora dervišu i ističe da ga prekori jeva što neće ništa da učini za čovjeka kome zna ime i prezime i koji mu je „slučajno i brat, da ne propadne ni kriv ni dužan u ime te pravde“ koju brani./Učenik ističe da Hasan zamjera Ahmedu što sve prebacuje na Boga i njegovu volju i time nalazi opravdanje za sebe i za svoje nečinjenje i slični odgovori (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>

5. zahtjev	<p>Učenik saopštava</p> <p>1. Hasan i Ahmed su prijatelji jer je Hasan ponudio pomoć Ahmedu da spasi brata/ uputio mu je riječ saučešća jedino on u kasabi/kada se odvojio od goniča, dokasao je do Ahmeda i smijući se govori da ne bi htio da ga pregazi, jer bi za njim žalio, za ostalima ne bi <i>i slični odgovori (1 bod)</i></p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
6. zahtjev	<p>Učenik ističe:</p> <p>1. da se karakterizacija odnosi na Hasana (<i>1 bod</i>)</p> <p>2. jer živi život, raduje se, veseli, uživa, ali spreman je da pomogne kad treba, ne žali da se žrtvuje da bi pomogao čovjeku u nevolji <i>i slični odgovori (1 bod)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 15 bodova

7. zahtjev - leksika	<p>1. bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod)</p> <p>2. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, bez pleonazama, stilska sređenost rečenica (1 bod)</p> <p>3. pravilna upotreba riječi i izraza u kontekstu (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
8. zahtjev - gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža (1 bod)</p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>3. pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod)</p> <p>4. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
9. zahtjev - pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova; sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>2. pravilno pisanje negacije ili rječice LI; pravilno pisanje brojeva ili komparacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>3. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod)</p> <p>4. primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i>; dodavanje slova <i>i</i> u riječima (npr. zahtjev, primijena...); izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek, razumjevanje, čоек, karater...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika ili uzvičnika ili navodnika ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 5 bodova</p>
10. zahtjev - koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
11. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod)</p> <p>2. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

ESEJ 7: Reklama - povod da (ne) mislimo**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	Učenik ukazuje: 1. da se savremeno poslovanje temelji na reklamama	1 bod
2. zahtjev	Učenik 1. ukazuje šta se sve reklamira (proizvodi, usluge...) (1 bod) 2. objašnjava kako se sve to reklamira (TV, radio, štampa, bilbordi, flajeri, tizeri, zidovi zgrada...) (1 bod)	Ukupno 2 boda
3. zahtjev	Učenik 1. saopštava da li prati reklame mehanički ili razmišlja o njima (1 bod) 2. objašnjava zašto prati reklame, odnosno da li o njima razmišlja; ili zašto ne prati reklame, odnosno zašto o njima ne razmišlja (1 bod)	Ukupno 2 boda
4. zahtjev	Učenik 1. ukazuje na vizuelni, muzički ili verbalni dio reklame koji privlači pažnju, ili ističe da mu reklama nikada ne privlači pažnju (1 bod) 2. ukazuje na reklamni slogan ili njegov značaj za reklamu (1 bod) 3. navodi primjer kojim argumentuje svoj stav o tome šta mu u reklamama privlači pažnju; primjerenim riječima argumentuje zašto mu reklama ne privlači pažnju (1 bod)	Ukupno 3 boda
5. zahtjev	Učenik 1. saopštava značaj originalnosti u reklamama (1 bod) 2. za svoje mišljenje iznosi argument (1 bod)	Ukupno 2 boda
6. zahtjev	Učenik 1. iznosi stav da li se reklama silom nameće savremenom čovjeku ili ne (1 bod) 2. saopštava argument kojim potkrepljuje svoj stav da li se reklama silom nameće savremenom čovjeku ili ne (1 bod)	Ukupno 2 boda
7. zahtjev	Učenik 1. saopštava kako na ovu pojavu reaguju ljudi koje poznaje i njegovi vršnjaci	1 bod
8. zahtjev	Učenik 1. u obliku zaključka saopštava svoj stav o reklamama (1 bod) 2. iznosi argument da bi potkrijepio svoj stav (1 bod)	Ukupno 2 boda

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 20 bodova

9. zahtjev - leksika	<ol style="list-style-type: none"> 1. odgovarajući rječnik i stil (1 bod) 2. originalnost (interpretira svojim riječima, sastav se ne zasniva samo na prepričavanju i ponavljanju datih formulacija), bogatstvo jezika, slikovitost (1 bod) 3. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, stilska središnjost rečenica (1 bod) 4. pravilna upotreba riječi i izraza (npr. sljedeći, donesen, snabdjeti, faliti/hvaliti, strukturiran, hidratantan, demanti...) (1 bod) <p style="text-align: right;">ukupno 4 boda</p>
10. zahtjev - gramatika	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba padeža (1 bod) 2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti</i>...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) 3. pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) 4. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji</i>... (1 bod) <p style="text-align: right;">ukupno 4 boda</p>
11. zahtjev - pravopis	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilno pisanje velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod) 2. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod) 3. primjena pravila o pisanju suglasnika j ili izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...) (1 bod) 4. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika ili uzvičnika ili navodnika ili zarez (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) <p style="text-align: right;">ukupno 4 boda</p>
12. zahtjev - koherentnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. dobra povezanost na nivou teksta (1 bod) 2. dobra povezanost na nivou pasusa (1 bod) <p style="text-align: right;">ukupno 2 boda</p>
13. zahtjev - forma teksta	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj riječi od 250 do 300 (1 bod) 2. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod) 3. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod) <p style="text-align: right;">ukupno 3 boda</p>

NAPOMENA:

1. Zahtjev 12 se množi sa 2.
2. Zahtjev 13 pod 2 množi se sa 2.

ESEJ 8: Grafiti – umjetničko djelo ili vandalizam**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	Učenik: 1. iznosi svoje mišljenje da su grafiti umjetničko djelo ili djelo vandala (<i>1 bod</i>) 2. obrazlaže svoje mišljenje (<i>1 bod</i>) Ukupno 2 boda
2. zahtjev	Učenik : 2. saopštava da se grafitima može iznijeti kritički stav o svim temama ili nabraja određene teme (sport, muzika, zabava, politika...). Može da pomene i samo jednu temu. 1 bod
3. zahtjev	Učenik: 1. saopštava po kojim površinama su najčešće ispisani grafiti (npr. zidovi zgrada, zidovi nadvožnjaka, potporni zidovi kraj magistrala, vagoni voza...) 1 bod
4. zahtjev	Učenik: 1. se slaže ili ne slaže da su grafiti jezgrovite, duhovite, aforističke poruke (<i>1 bod</i>) 2. obrazlaže svoje mišljenje o grafitima (<i>1 bod</i>) Ukupno 2 boda
5. zahtjev	Učenik: 1. saopštava svoje mišljenje da li su grafiti pravi način da se izrazi svoj stav, progovori o problemu ili neslaganju s određenim stavom... (<i>1 bod</i>) 2. obrazloži svoje mišljenje (<i>1 bod</i>) Ukupno 2 boda
6. zahtjev	Učenik: 1. saopštava da grafiti u velikoj mjeri govore o autorima ili ne govore ništa o njima <i>i slični odgovori</i> (<i>1 bod</i>) 2. iznosi mišljenje da se iz sadržaja grafita može saznati mnogo (ili ništa) o autoru (npr. duhovit, obrazovan, uočava prave probleme u društvu..., vulgaran, nevaspitan, cilj mu je samo da ispiše zid i učini ga ružnim...) (<i>1 bod</i>) Ukupno 2 boda
7. zahtjev	Učenik: 1. saopštava da u nekim grafitima prepoznaje ili ne prepoznaje svoje stavove (<i>1 bod</i>) 2. iznosi argumente za odgovor (može da navede i primjer) (<i>1 bod</i>) Ukupno 2 boda
8. zahtjev	Učenik: 1. saopštava da se zbog nekih grafita zastidi ili ne zastidi bez obzira na njihovu sadržinu (<i>1 bod</i>) 2. objašnjava svoj odgovor (<i>1 bod</i>) Ukupno 2 boda
9. zahtjev	Učenik: 1. u vidu zaključka iznosi svoj stav o grafitima 1 bod

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 15 bodova

10. zahtjev - leksika	<ol style="list-style-type: none"> 1. bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod) 2. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, bez pleonazama; stilska sređenost rečenica (1 bod) 3. pravilna upotreba riječi i izraza (sljedeći/slijedeći, faliti/hvaliti, strukturiran, hidratantan, demanti...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
11. zahtjev – gramatika	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba padeža (1 bod) 2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti</i>...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 3. pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) 4. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji</i>... (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
12. zahtjev - pravopis	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilno pisanje velikog slova ili pravilno pisanje i razlikovanje slova, npr. Č i Ć, Đ i DŽ i slično; sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 2. pravilno pisanje negacije, rječice <i>LI</i>, pravilno pisanje brojeva, komparacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 3. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod) 4. primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i>, izostavljanje slova <i>i</i> u riječima (npr. osmijeh, uvijek, razumjevanje...); dodavanje slova <i>i</i> u pojedinim riječima (npr. primijena, zahtijev...); izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. grafiti, umjetniko djeo...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) <p style="text-align: right;">Ukupno 5 bodova</p>
13. zahtjev - koherentnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. dobra povezanost teksta <p style="text-align: right;">1 bod</p>
14. zahtjev - forma teksta	<ol style="list-style-type: none"> 1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod) 2. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

ESEJ 9: Odijelo (ne) otkriva karakter čovjeka**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> ukazuje na način odijevanja svojih vršnjaka (džins, sportska elegancija, klasičnost...) (1 bod) iznosi argumente za (npr. podržava džins i sportsku eleganciju jer omogućavaju ležernost, opuštenost... i slični odgovori) (1 bod) iznosi argumente protiv (npr. ne podržava nošenje odijela kod mladih ljudi jer se ne izražava individualnost/izlizane i iscijepane farmerice jer djeluju veoma neuredno... i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik saopštava</p> <ol style="list-style-type: none"> mišljenje zašto se mladi danas tako oblače (uticaj sredine, medija – TV, internet, štampa, vraćanje u šezdesete ili osamdesete godine prošlog vijeka... i slični odgovori) (1 bod)
3. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> navodi primjere profesije i zanimanja koja zahtijevaju uniformu (ljekari, pekari, policajci, vatrogasci...) (1 bod) navodi argumente za neophodnost nošenja uniforme u nekoj profesiji (npr. ljekari u operacionim salama jer im i odjeća mora biti sterilna, vatrogasci jer ih specijalna uniforma štiti od visokih temperatura... i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> iznosi argumente zašto bi učenici trebalo da nose uniformu (npr. svi su isto obučeni/ treba da se razlikuje oblačenje u školi i van škole/nema nadmetanja u praćenju modnih trendova i markiranoj odjeći... i slični odgovori) (1 bod) iznosi argumente zašto učenici ne bi trebalo da nose uniformu (npr. sputava ih, nameće im se način oblačenja i oduzima sloboda u izražavanju svog stila/ individualnost i kreativnost ne dolaze do izražaja... i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
5. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> saopštava šta nikad ne bi obukao (1 bod) (ne odnosi se na đlačku uniformu jer je svoj stav o đlačkoj uniformi iznio u prethodnom zahtjevu) objašnjava zašto nikad ne bi obukao neki odjevni predmet, odnosno neku kombinaciju odjevnih predmeta (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
6. zahtjev	<p>Učenik saopštava da stil odijevanja jeste izraz ličnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> odjeća može da istakne nečiju kreativnost, originalnost, profesionalnost, autoritet... (1 bod) odjeća može da govori o neukusu, vulgarnosti, pogrešnom skretanju pažnje na sebe... (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

7. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> saopštava da na osnovu odjeće ne treba ili treba suditi o karakteru čovjeka (1 bod) iznosi argumente za svoj stav (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
8. zahtjev	<p>Učenik</p> <ol style="list-style-type: none"> saopštava da način odijevanja podliježe pravilima (npr. čovjek mora da vodi računa kako treba da se obuče na radnom mjestu, poslovnom sastanku, u teretani, šetnji, školi, na plaži.../da postoje nepisana pravila kako se u kojoj situaciji obući/da nekad način oblačenja diktiraju običaji/da u nekim firmama postoje interna pravila oblačenja... i slični odgovori (1 bod)

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 15 bodova

9. zahtjev – leksika	<ol style="list-style-type: none"> bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod) jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, bez pleonazama; stilska sredenost rečenica (1 bod) pravilna upotreba riječi i izraza (sljedeći/slijedeći, faliti/hvaliti, strukturiran, hidratantan, demanti...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
10. zahtjev – gramatika	<ol style="list-style-type: none"> pravilna upotreba padeža (1 bod) pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>

11. zahtjev - pravopis	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilno pisanje velikog slova ili pravilno pisanje i razlikovanje slova, npr. Č i Ć, Đ i DŽ i slično; sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 2. pravilno pisanje negacije, rječice LI, pravilno pisanje brojeva, komparacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 3. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod) 4. primjena pravila o pisanju suglasnika j, izostavljanje slova i u riječima (npr. osmjeH, uvijek, razumjevanje...); dodavanje slova i u pojedinim riječima (npr. primijena, zahtijev...); izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. čoeK, karater, odijlo...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćenica... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) <p style="text-align: right;">Ukupno 5 bodova</p>
12. zahtjev - koherentnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. dobra povezanost teksta <p style="text-align: right;">1 bod</p>
13. zahtjev - forma teksta	<ol style="list-style-type: none"> 1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod) 2. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

ESEJ 10: Osmijeh, ljubav i tolerancija - oružje savremenog čovjeka**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. iznosi mišljenje o svom optimističkom ili pesimističkom pogledu na svijet ili o optimističkom i/ili pesimističkom pogledu ljudi na svijet (1 bod) i 2. obrazlaže svoje opredjeljenje za jedan ili drugi pogled na svijet (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik:</p> <p>obrazlaže svoj stav o tome da li različita mišljenja moraju dovesti do konflikta</p> <p><i>Napomena: Ukoliko učenik ne obrazloži svoj stav, ne dobija nijedan bod, tj. nije dovoljno samo da napiše da različita mišljenja dovode do sukoba, odnosno da ako pojedinci imaju različita mišljenja o istoj temi, ne moraju se svađati.</i></p> <p style="text-align: right;">2 boda</p>
3. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. objašnjava riječ osmijeh (npr. izraz ljubavnosti, radosti, zadovoljstva/izraz lica koji se ispoljava pokretom mišića usta/razvlačenjem usta u smjeh i <i>slični tačni odgovori</i>) (1 bod) i 2. navodi primjer situacije (za jednostavnije opisivanje situacije, npr. uvijek se nasmiješim nervoznoj prodavačici i <i>slični odgovori</i>) (1 bod); za potpunije opisivanje situacije, npr. bolje ćemo se osjećati ako se nasmiješimo dosadnoj komšinici koja uvijek priča o kiši i kostobolji kada se slučajno sretnemo na stepeništu ili u liftu i kažemo joj da će sutra biti sunčan dan i <i>slični odgovori</i>) (2 boda) 3. objašnjava riječ ljubav (npr. osjećajnost, privrženost nekoj osobi/naklonost i vezanost za nekoga i <i>slični odgovori</i>) (1 bod) i 4. navodi primjer situacije (za jednostavnije opisivanje situacije, npr. svako jutro baki kažem da je volim i <i>slični odgovori</i>) (1 bod); za potpunije objašnjenje situacije, npr. volim da potrošim i posljednji cent da obrađujem poklonom brata, sestru, staru komšinicu bez djece, dragu osobu - jer to je ljubav, pažnja i <i>slični odgovori</i>) (2 boda) 5. objašnjava riječ tolerancija (npr. pomirljiv odnos prema nekome ili nečemu, bez isključivosti i krutosti i <i>slični odgovori</i>) (1 bod) i 6. navodi primjer situacije (za jednostavnije opisivanje situacije, npr. ne odgovaram na uvrede, već prećutim i oprostim i <i>slični odgovori</i>) (1 bod); za potpunije objašnjenje, npr. ne psujem i ne vičem na stadionu na protivničkog igrača koji je mom omiljenom timu dao gol, već mu aplaudiram zbog odlične igre i <i>slični odgovori</i>) (2 boda) <p style="text-align: right;">Ukupno 9 bodova</p>
4. zahtjev	<p>Učenik:</p> <p>iznosi svoje mišljenje o datoj rečenici</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

5. zahtjev	<p>Učenik: u vidu zaključka argumentuje svoj stav da su ljubav, osmijeh i tolerancija najjače oružje savremenog čovjeka</p> <p><i>Napomena: Ukoliko učenik ne argumentuje svoj stav, ne dobija bod, takođe ne dobija bod ako i u zaključku ponovi istu misao iz nekog od prethodnih zahtjeva.</i></p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
-------------------	--

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 15 bodova

6. zahtjev - leksika	<ol style="list-style-type: none"> 1. bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod) 2. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, bez pleonazama, stilsko sređenost rečenica (1 bod) 3. pravilna upotreba riječi i izraza u kontekstu (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
7. zahtjev - gramatika	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba padeža (1 bod) 2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) 2. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> i/ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> i/ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> i/ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod) <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>

8. zahtjev - pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova <i>i/ili</i> pravilno pisanje i razlikovanje slova, npr. Č, Ć, Đ, DŽ, Ž, R, K... i slično; sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</i></p> <p>2. pravilno pisanje negacije ili rječe LI, pravilno pisanje brojeva, komparacije (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</i></p> <p>3. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod)</p> <p>4. primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i>; izostavljanje slova <i>i</i> u riječima (npr. osmjeh, uvijek, razumjevanje...); dodavanje slova <i>i</i> u pojedinim riječima (npr. primijena, zahtijev...); izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. toleracija, ljuav...) (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</i></p> <p>5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... <i>i/ili</i> upitnika <i>i/ili</i> uzvičnika <i>i/ili</i> navodnika <i>i/ili</i> zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 5 bodova</p>
9. zahtjev - koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
10. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod)</p> <p>2. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

ESEJ 11: Čitalačka kultura nekad i sad**Sadržaj**

1. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saopštava svoje mišljenje o čitalačkoj kulturi (1 bod) 2. iznosi argumente za svoj stav (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saopštava šta voli da čita (npr. psihološke romane, kriminalističke romane, sportske strane u dnevnim novinama...) (1 bod) 2. objašnjava zašto voli da čita npr. psihološke romane (npr. u psihološkom romanu se otkriva unutrašnji život lika, njegova osjećanja, raspoloženja, misli, stanja svijesti i posebno podsvijesti; priznaje se i ako učenik imenuje lik iz književnog djela i kratko analizira, npr. lik Raskoljnikova, Ahmeda Nurudina, Ivana Galeba...) ili sportske strane u novinama (npr. učenik navodi da ga ne zanima politika, ne želi da sluša o teškoj ekonomskoj situaciji, besparici, štrajkovima pa voli da čita neopterećujuće tekstove o Gvardioli, Mesiju, Đokoviću ili navijačima reprezentacije Crne Gore...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
3. zahtjev	<p>Učenik iznosi svoje mišljenje o:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. značaju knjige u prošlosti (1 bod) 2. značaju knjige danas (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. objašnjava prednosti vizuelnih medija u odnosu na knjigu, ili knjige u odnosu na vizuelne medije (1 bod) 2. upoređuje uticaj TV, filma, DVD-ja... i knjige na svoje vršnjake (1 bod) 3. iznosi svoje mišljenje (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>

5. zahtjev	<p>Učenik: saopštava šta više voli – da pročita knjigu ili da odgleda film koji je snimljen po toj knjizi ili da se preko interneta informiše o radnji tog djela i obrazlaže svoju odluku</p> <p>Napomena: Ukoliko učenik nepotpuno obrazlaže svoju odluku (npr. više volim da pročitam knjigu nego da odgledam film jer rečenicu ili pasus koji mi se dopadaju mogu da pročitam više puta...), dobija 1 bod</p> <p>Ukoliko učenik potpuni je i stilski sređenije saopštava svoje misli (npr. film uvjerljivije prikazuje radnju, vidimo gestove, mimiku, a takođe ono što je opisano na 20 stranica knjige, film može vjerno da prikaže u jednom kadru...), dobija 2 boda</p> <p>Ukoliko učenik samo saopštava šta više voli – da pročita knjigu ili da odgleda film koji je snimljen po toj knjizi ili da se preko interneta informiše o radnji tog djela, a ne obrazlaže svoju odluku ne dobija bodove.</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
6. zahtjev	<p>Učenik stilski sređeno i argumentovano saopštava svoj stav o tome:</p> <ol style="list-style-type: none"> šta više utiče na čitalačku publiku – kvalitet književnog djela ili marketing (npr. Danas kvalitet nije mjerilo čitanosti književnog djela, već marketing. On obezbjeđuje prolaznost popularnih naslova i tzv. „lake literature“ kod čitalačke publike. Rijetki su oni koji teže kvalitetu i koji će reći da su odoljeli marketingu. Oni će bez stida priznati da nijesu pročitali „bestseler“. Ipak, ne može se zanemariti marketinški efekat. Većina želi da je „u trendu“ pa kupuje ili čita knjigu jer su čuli za naslov, jer je to sada popularno. <i>(i slični odgovori)</i> (1 bod) Istinski čitaoci koji su pročitali „Na Drini ćuprija“ Iva Andrića, Kafkin „Proces“ ili neko djelo ruskih klasika opet će poželjeti da to djelo pročitaju. A da li će opet čitati „Alhemičara“, „Na obali rijeke Pjebre sjedjela sam i plakala“ Paula Koelja ili „Ženski rodoslov“ Ljiljane Habjanović-Đurović? <i>(i slični odgovori)</i> (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
7. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> iznosi agumente kojima opravdava ili ne opravdava nastojanje pojedinih zemalja da knjiga bude u središtu čovjekovog interesovanja (1 bod) navodi prijedlog/prijedloge šta uraditi kako bi čitalačka kultura bila veća (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta

8. zahtjev - leksika	<ol style="list-style-type: none"> 1. bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod) 2. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, bez pleonazama, stilsko središnjost rečenica (1 bod) 3. pravilna upotreba riječi i izraza u kontekstu (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
9. zahtjev - gramatika	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba padeža (1 bod) 2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti</i>...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 3. pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) 4. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji</i>... (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
10. zahtjev - pravopis	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba velikog slova ili pravilno pisanje i razlikovanje slova, npr. Č, Ć, Đ, DŽ, R, K...; sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 2. pravilno pisanje negacije ili rječe LI; pravilno pisanje brojeva ili komparacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 3. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod) 4. primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i> ili izostavljanje slova <i>i</i> u riječima (npr. osmijeh, uvijek, razumjevanje...), dodavanje slova <i>i</i> u riječima (npr. zahtijev, primijena...); izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. čitalaka kutura...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) 5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.) <p style="text-align: right;">Ukupno 5 bodova</p>
11. zahtjev - koherentnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. dobra povezanost na nivou teksta (1 bod) <p style="text-align: right;">1 bod</p>
12. zahtjev - forma teksta	<ol style="list-style-type: none"> 1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod) 2. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

ESEJ 12: Volonterizam – profesionalno usavršavanje ili gubljenje vremena**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik saopštava da na izbor zanimanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. utiče ljubav prema tom zanimanju, sposobnost osobe, njene vještine, interesovanja, radoznalost <i>i slično</i> (1 bod) 2. ali da utiču i okolnosti (npr. potreba društva za tim zanimanjem, isplativost tog posla, uslovi rada...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. navodi koji bi posao volio da radi (npr. bibliotekar, lektor, frizer, konobar, poslastičar, pilot, ljekar...) (1 bod) 2. opisuje taj posao i navodi argumente zašto bi volio da se bavi tim poslom (3 boda) <p>Napomena: Ako učenik kaže da bi volio da bude npr. bibliotekar jer voli knjige a tako bi mu bile uvijek dostupne jer je njima stalno okružen, dobija 1 bod.</p> <p>Ako potpunije objašnjava, dobija 2 boda. (Npr. uvijek bih bio okružen knjigama i imao bih svoj mir u kojem bih mogao čitati što poželim u tom trenutku – od ruskih klasika do najnovijih bestselera i beletristike <i>i slični odgovori</i>.)</p> <p>Ako stilski sređeno, jasno i argumentovano objašnjava, dobija 3 boda. (Npr. pošto čitaocu pomognem da pronađe i dobije željenu knjigu, vraćam se svom svijetu knjiga u kojem sam u jednom trenutku Vronski, a u drugom hrabri i zaljubljeni Vuk Mandušić, a u trećem Bora Stanković. Ali u mojoj <i>Nečistoj krvi</i> Sofka ne bi ostala sama i bez ljubavi i ne bi tužno šarala po pepelu, već bi bila i dalje jedra, mlada, obasuta ljubavlju i okružena djecom i njihovim smijehom... <i>i slični odgovori</i>)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
3. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saopštava šta njegovi vršnjaci misle o volontiranju (da je korisno ili da od njega nemaju nikakve koristi) (1 bod) 2. iznosi argumente zašto misle da je besplatan posao koristan (npr. omogućava im psihološku i stručnu pripremu za što bolje obavljanje posla <i>i slični odgovori</i>), odnosno da ne donosi nikakvu korist (npr. oduzima im vrijeme koje bi mogli iskoristiti za zabavu i razonodu, druženje s prijateljima <i>i slični odgovori</i>) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

4. zahtjev	<p>Učenik saopštava:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prednosti volonterskog rada (npr. sticanje praktičnog znanja, upoznavanje s poslom, radno iskustvo...) (1 bod) 2. mane volonterskog rada (npr. nema materijalne koristi/besplatno se radi/niko neće da radi bez nadoknade/nema se vremena za volontiranje jer oduzima dragocjeno vrijeme i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
5. zahtjev	<p>Učenik saopštava:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. svoju odluku (npr. prihvatio bi da ljeti radi volonterski) (1 bod) 2. argumente za svoju odluku (npr. nemam obaveza, pa mogu da učinim nešto korisno/ da steknem određeno iskustvo ili nekom pomognem i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
6. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saopštava svoje opredjeljenje (volontiranje je profesionalno usavršavanje ili volontiranje je gubljenje vremena) (1 bod) 2. iznosi argumente za svoje opredjeljenje (npr. volontiranje nam omogućava da steknemo određeno iskustvo i znanje koje nam može biti "odskočnica" i prednost prilikom zapošljavanja. Danas se češće traži određeno radno iskustvo ili preporuka prethodnog poslodavca prilikom zapošljavanja./Za mnoge je to jedini način da poslije srednje škole ili fakulteta steknu određeno iskustvo i na taj način prednost u odnosu na ostale kandidate prilikom zapošljavanja. III: Treba nešto da zaradim da bih imao džeparac, da bih mogao da putujem i slično, a volontiranje mi to ne omogućava./ Zadovoljstvo mi je da radim posao koji volim, ali uzalud kad od toga ne mogu da živim i slični odgovori. (2 boda) <p>Napomena: Ukoliko učenik u zahtjevu 6.2 ponavlja argument koji je već istakao u nekom od prethodnih zahtjeva, dobija samo 1 bod.</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 15 bodova

7. zahtjev - leksika	<p>1. bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod)</p> <p>2. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti, bez pleonazama, stilska sredenost rečenica (1 bod)</p> <p>3. pravilna upotreba riječi i izraza u kontekstu (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
8. zahtjev - gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža (1 bod)</p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti</i>...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> (1 bod)</p> <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>3. pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod)</p> <p>4. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim, s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji</i>... (1 bod)</p> <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
9. zahtjev - pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova; sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (1 bod)</p> <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>2. pravilno pisanje negacije ili rječe LI; pravilno pisanje brojeva ili komparacije (1 bod)</p> <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>3. primjena znanja o glasovnim alternacijama (1 bod)</p> <p>4. primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i>; dodavanje slova <i>i</i> u riječima (npr. zahtijev, primijena...); izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek, razumjevanje, čoeck, karater...) (1 bod)</p> <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p>5. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza, (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod)</p> <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 5 bodova</p>
10. zahtjev - koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
11. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) (1 bod)</p> <p>2. odvajanje pasusa unutar razrade (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

SCHEME ZA BODOVANJE ESEJA NA STRUČNOM ISPITU

ESEJ 1: Privid i istina u drami Miroslava Krleže „Gospoda Glembajevi“

Sadržaj – 30 bodova

1. zahtjev	<p>Učenik ukazuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. da je drama nastala između dva rata (1 bod) <p style="text-align: center;">Napomena: Priznaje se i ako učenik tačno odredi fazu Krležinog stvaralaštva</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. da se u drami govori o vremenu pred početak Prvog svjetskog rata (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik saopštava da je tema drame raspad porodice (psihološki, moralni i materijalni)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
3. zahtjev	<p>Učenik ukazuje na sukob Leona sa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fabriczyjem (1 bod) 2. Silberbrandtom (1 bod) 3. ocem (1 bod) 4. barunicom Kasteli (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik ukazuje da je prividno/lažno:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ignjat bogati industrijalac i bankar (1 bod) 2. Barunica Kasteli ugledna građanka i dobrotvorka (1 bod) 3. Silberbrandt ispovjednik (1 bod) <p>Učenik ukazuje da je stvarno/istinito:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. da je Ignjat Glembaj bankrotirao i pokrao barunicu Kasteli (1 bod) 5. da je barunica Kasteli varalica skromnog porijekla i bezdušni ubica (1 bod) 6. da je Silberbrandt baruničin ljubavnik (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 6 bodova</p> <p>Napomena: Učenik dobija bod i ako ne razrađuje zahtjev, ali prepoznaje prividno/lažno, odnosno stvarno/istinito.</p>
5. zahtjev	<p>Učenik saopštava:</p> <p>Da se Leone bori protiv glembajevštine u sebi, ali da pobjeđuje glembajevska krv (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

6. zahtjev	<p>Učenik: saopštava da spoljašnji konflikt proizlazi iz Barboczyjeve legende po kojoj su svi Glembajevi lažljivci, kradljivci, prokletnici i ubice; ukazuje na Leonovu želju da pobjegne od Glembaja i svijest da je isti kao oni</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
7. zahtjev	<p>Učenik ukazuje: da se glembajevske krize rješavaju samoubistvom, zločinom, degradacijom ličnosti i društva i sigurno vode ka degeneraciji i nestajanju porodice</p> <p>Napomena: priznaje se i ako učenik na drugačiji način ukazuje na rješavanje glembajevskih kriza.</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2, sem zahtjeva 1.

Jezik i forma teksta – 10 bodova

8. zahtjev - leksika	<ol style="list-style-type: none"> 1. bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod) 2. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilski sredenost rečenica (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
9. zahtjev – gramatika	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba padeža (1 bod) 2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola biti...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> <i>i/ili</i> pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) 3. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> <i>i/ili</i> zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> <i>i/ili</i> pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji</i>... (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
10. zahtjev – pravopis	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod) 2. primjena znanja o glasovnim alternacijama <i>i/ili</i> primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i> <i>i/ili</i> izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...) ili dodavanje pojedinih slova u riječima (1 bod) 3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika ili uzvičnika ili navodnika ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
11. zahtjev – koherentnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. dobra povezanost na nivou teksta <i>i/ili</i> pasusa <p style="text-align: right;">1 bod</p>
12. zahtjev - forma teksta	<ol style="list-style-type: none"> 1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) <i>i/ili</i> odvajanje pasusa unutar razrade <p style="text-align: right;">1 bod</p>

ESEJ 2: Tragika Mandušićeve ljubavi**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	Učenik navodi 1. da <i>Gorski vijenac</i> pripada romantizmu (1 bod)
2. zahtjev	Učenik saopštava 1. da <i>san Vuka Mandušića</i> pripada ljubavnim pjesmama (1 bod)
3. zahtjev	<ol style="list-style-type: none"> Učenik navodi argument ili argumente kojima dokazuje da je Mandušić junak s lirskim srcem (npr. ističe da tako velikog junaka nije stid ni da zaplače - plače pred ljepotom žene, plače pred Vladikom zbog slomljenog džeferdara, s poštovanjem govori o hrabrosti žene...) (1 bod) Učenik navodi tri argumenta kojima dokazuje da je Mandušić veliki junak: <ol style="list-style-type: none"> opis borbe oko Radunove kule (ili u Štitarima ili u Progonovićima) (1 bod) Arslan-aga Muhadinović hoće Vuku da pokloni saruk i da se okumi s njim jer je veliki junak ("Ja ću ti ga pokloniti, Vuče,/tek ako ćeš da se okumimo;/milo mi je s takijem junakom (1 bod) Vladika Danilo u završnim stihovima govori Vuku da je veliki junak ("a u ruke Mandušića Vuka/biće svaka puška ubojita") (1 bod) Učenik saopštava da se Mandušić divi hrabrosti Radunove žene Ljubice koja se zajedno sa svojim gospodarom bori protiv Turaka (1 bod) Učenik saopštava da Mandušićev plač nad slomljenim džeferdarom pokazuje njegovu osjećajnost i vezanost za pušku. (Npr. Žao mu ga je "ka jednoga sina" jer su zajedno prošli mnoge bitke, jer je bio "puška mimo puške", "srećan bješe, a ubojit bješe", "u hiljadu drugih pušakah/poznati ga šćaše kada pukne" i slični odgovori). (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 6 bodova</p>
4. zahtjev	Učenik: <ol style="list-style-type: none"> izdvaja stihove (npr. „Oči gore živje od plamena,/čelo joj je ljepše od mjeseca“ ILL: „pa se snahi ne dao ostrići:/žalije mu snahin v'jenac bilo/nego glavu svog sina Andrije“, ILL: „Divne li ga oči oplakaše,/ divna li ga usta ožališe“ i slično (1 bod) učenik komentariše stihove koje je izdvojio (npr. zavidi i mrtvom Andriji jer ga tako lijepa žena žali i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
5. zahtjev	Učenik saopštava 1. da na ovaj način Vuk Mandušić naglašava ljepotu snahe Milonjića bana/da Milonjić ban krši običaje jer je svjestan snahine ljepote i slični odgovori 1 bod
6. zahtjev	Učenik ističe: <ol style="list-style-type: none"> želje Vuka Mandušića (npr. piše da Mandušić u snu govori o ljepoti snahe Milonjića bana koja "nema puno osamnaest ljeta", ali mu je "živo srce ponijela", on bi je oteo "pa s njom bježa glavom po svijetu" i slični odgovori) (1 bod) da se tragika Mandušićeve ljubavi zasniva na činjenici da je ta ljubav zabranjena jer je žena koju sanja udata i zato što Mandušić poštuje kumstvo a s Milonjićem banom je devetostruko kumovao (1 bod) da bi tako veliki junak volio da je mrtav samo da takva žena tuži za njim (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>

7. zahtjev	<p>Učenik saopštava</p> <p>1. da se iz ovih stihova vidi obzir Vuka Mandušića, njegovo poštovanje prema banu i njegovoj snahi/neće da prizna svoju zaljubljenost jer prednost daje kumstvu a ne ljubavi i neće da otkrije šta je sanjao</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
-------------------	--

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 8 bodova

8. zahtjev - leksika	<p>1. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilaska sredenost rečenica (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
9. zahtjev – gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža; semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi i/ili</i> zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov i/ili</i> pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim, s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti i/ili</i> pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
10. zahtjev – pravopis	<p>1. pravilno pisanje velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p>2. primjena znanja o glasovnim alternacijama <i>i/ili</i> primjena pravila o pisanju suglasnika j <i>i/ili</i> izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...) (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p>3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika ili uzvičnika ili navodnika ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
11. zahtjev – koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
12. zahtjev – forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

ESEJ 3: Ćorkanova igra sa smrću**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik navodi:</p> <ol style="list-style-type: none"> da je djelo <i>Na Drini ćuprija</i> roman (1 bod) da se najvažniji događaji kasabe odvijaju na mostu (tu se zaljubljuju, pričaju, dangube, kockaju se, nastoje da sačuvaju most i duh kasabe...) (1 bod) da su važniji likovi Alihodža, Fata Avdagina, Milan Glasinčanin, Lotika, Ćorkan, vojnik Fedun... (mora da navede najmanje 4 lika da bi dobio 1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik ističe da:</p> <ol style="list-style-type: none"> je Ćorkan dobio ime jer nema lijevog oka (1 bod) obavlja poslove koje niko drugi ne želi da radi (1 bod) svojim izmaštanim pričama o ljubavi i bogatstvu plaća rakiju u mehani (1 bod) u mehani radoznalim kasabalijama ništa ne govori o mrtvoj Fati Avdaginoj, već samo puši bez prestanka/Ćorkan pokazuje osjećajnost i dobrotu kada sa snebivanjem i oprezom mrtvu i nagu Fatu Avdaginu s ribarom izvlači iz rijeke, i o tome poslije ne priča/ćuti, ništa ne govori/puši i odbija dim što dalje od sebe (1 bod) Ćorkan čezne i sanja o lijepoj Paši, sinu, bogatstvu, Brusu... (učenik treba da napomene najmanje dvoje za 1 bod); stvarnost je drugačija – hoda po uskoj, kamenoj, klizavoj ogradi mosta/igra se sa smrću jer hoda uskom ogradom mosta, a pod njim je duboka rijeka/pijane kasabalije viču, podstiču ga na hodanje po ogradi mosta, zbijaju šale s njim ne razmišljajući koliko sve to za njega nije šala i igra (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 6 bodova</p>
3. zahtjev	<p>Učenik ističe da:</p> <ol style="list-style-type: none"> kasabalije piju/napijaju se/viču/ „mahnitaju”/„luduju” i navode Ćorkana na hodanje po ogradi mosta/navode Ćorkana na igru sa smrću i slični odgovori (1 bod) da je Ćorkan žrtva/da kasabalije s njim zbijaju šale/ne vode računa o Ćorkanovim osjećanjima/podsmijevaju mu se... i slični odgovori (1 bod) Ćorkan želi da bude kao oni/jedan od njih/da je iznad njih/da dokaže da je hrabriji od njih/da može „što živ čovjek ne smije”... (i slični odgovori). (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik ističe:</p> <ol style="list-style-type: none"> da Ćorkan ne hoda po ogradi mosta, već je to za njega „daleko putovanje“ na kraju kojeg ga čeka lijepa Paša i sin, bogatstvo i nasljeđe... i slični odgovori (1 bod) da kroz šale i grubu igru s Ćorkanom čaršija proživljava svoj život: ismijavajući njegov bol, maštanje i patnju, bježi od svog praznog života... i slični odgovori (1 bod) da Ćorkanovo hodanje po ograd i njegova pjesma za njega nije igra sa smrću, već češnja za ljubavlju/za Anadolijom/za ljepšim i srećnijim životom/trenutni bijeg od svakodnevice i surove stvarnosti u koju ga vraća skok na drum i tvrdi višegradski put... (i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 8 bodova

5. zahtjev - leksika	<p>1. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilska središnjost rečenica</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
6. zahtjev – gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža; semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> i/ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> i/ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji</i>... (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti</i>...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> i/ili pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
7. zahtjev – pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p>2. primjena znanja o glasovnim alternacijama i/ili primjena pravila o pisanju suglasnika j i/ili izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmijeh, uvijek...) ili dodavanje pojedinih slova (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p>3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
8. zahtjev – koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
9. zahtjev – forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

ESEJ 4: Analiza Beketovog djela *Čekajući Godoa***Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik navodi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. da je riječ o drami apsurdna ili o antidrami (1 bod) i 2. pisca/pisce drame apsurdna (npr. E. Jonesko, A. Adamov...) (1 bod) 3. karakteristike ove vrste drame (npr. antidrama ili drama apsurdna potpuno je suprotna klasičnoj drami, tj. nema uobičajene dramske kompozicije niti sukoba; nema radnje – ni početka, ni trajanja, ni razrješenja; nema psihološkog jedinstva lika, likovi su antiheroji – ne zna se ko su, odakle su, šta žele... i slični tačni odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ističe da drama ima dva čina (1 bod) 2. opisuje izgled scene, ukazuje na sličnosti i razlike u strukturi činova (npr. sve se događa u istom prostoru, u blizini drveta – u prvom činu drvo je bez listova, u drugom činu je olistalo... i slični tačni odgovori) (1 bod) 3. opisuje Vladimira – ponašanje na sceni, kao i bitno u vezi s njim (npr. Vladimir je kulturniji, obrazovaniji od Estragona, objašnjava mu mnoge pojmove...) (1 bod) 4. opisuje Estragona – ponašanje na sceni, kao i bitno u vezi s njim (npr. manji je, slabiji je, spontaniji od Vladimira, dobrovoljno mu je podređen...) (1 bod) <p>III: ne opisuje pojedinačno Vladimira i Estragona, već potpunije ukazuje na njihovo ponašanje – npr. nijesu sigurni u juče i danas, u vrijeme; pisac kaže da su Estragon i Vladimir, a oslovljavaju se kao Didi i Gogo, dok se Pocu i Likiju predstavljaju kao Katul i Albert; Vladimir je rezoner drame koji govori da vrijeme sporo prolazi i da se prekračuje radnjama koje mogu u prvi mah da izgledaju razumno, dok ne postanu navika; Estragon je pjesnik koji se pita zar se ne vidi da je pjesnik pokazujući na svoje staro i pocijepano odijelo; u epizodi s Pocom i Likijem ponašaju se kao da posmatraju predstavu i pokušavaju da razumiju njihovu pojavu i odnose među njima... (2 boda) III: učenik ukazuje na ljudsku nestalnost (u početku Vladimir i Estragon osuđuju Poca za njegovo ponašanje prema Likiju, a kasnije se okreću protiv Likija jer se navodno neodgovorno ponaša prema tako dobrom čovjeku i gospodinu); preko Vladimira i Estragona učenik ukazuje na izgubljene kriterijume, na njihovo neozbiljno ponašanje u ozbiljnim situacijama, ali i na svijest o nadi jer oni, iako Godo ne dolazi, i dalje čekaju... i slični tačni odgovori (2 boda)</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ukazuje na ponašanje Poca i Likija (npr. POCO je bogataš, on je gospodar i svojim slugom Likijem upravlja pomoću konopca koji je omotan oko Likijevog vrata; Liki je siromašan i u svemu pokoran svom gospodaru kojeg sluša bez pogovora; na kraju antidrame saznaje se da je Liki gluvonijem, a da je POCO oslijepio) (1 bod) 6. ističe njihovu ulogu u strukturi drame (npr. funkcija epizode s Pocom i Srećkom (Likijem) je da se stvori iluzija da će se nešto ipak dogoditi) (1 bod) 7. ukazuje na dječaka koji donosi vijest od Godoa i/ili tumači njegovu poruku da dolazi sutradan (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 7 bodova</p>

3. zahtjev	<p>Učenik ukazuje na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ulogu jezika i na način na koji govore junaci (npr. jezik je redukovan, dijalozi su besmisleni, ima igre riječima, verbalnih nesporazuma, nerazgovijetnosti, mnogo je gestova, mimike, pokreta... <i>i slični tačni odgovori</i>) (1 bod) 2. realni sloj drame ističući da je to priča o dvije skitnice koje u nemogućnosti da odluče šta bi trebalo činiti ne čine ništa... <i>i slični tačni odgovori</i> (1 bod) 3. metafizički sloj drame (npr. učenik se sjeća Vladimirovih riječi da oni predstavljaju čovječanstvo... <i>i slični tačni odgovori</i>) (1 bod); <p>III: ukoliko ne razdvaja realni i metafizički sloj drame, već napiše da je POCO moćnik s konopcem u rukama, Liki nesrećnik s konopcem oko vrata i Vladimir i Estragon siromasi... <i>i slični tačni odgovori</i> (1 bod)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. u vidu zaključka objašnjava naslov djela (npr. čekanje spasenja od Boga/povezuje riječ Godo s njenim značenjem u engleskom jeziku/pominjanje biblijskih priča/ Godo je sve od čega se očekuje spasenje... <i>i slični tačni odgovori</i>) (1 bod) 2. iznosi svoje poimanje poruke Beketove drame – važno je napomenuti uzaludnost čekanja (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 8 bodova

5. zahtjev - leksika	<p>1. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilska središnjost rečenica</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
6. zahtjev – gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža; semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> <i>i/ili</i> zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> <i>i/ili</i> pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> <i>i/ili</i> pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
7. zahtjev – pravopis	<p>1. pravilno pisanje velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod)</p> <p>2. primjena znanja o glasovnim alternacijama <i>i/ili</i> primjena pravila o pisanju suglasnika j <i>i/ili</i> izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...) ili dodavanje pojedinih slova u riječima (1 bod)</p> <p>3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika ili uzvičnika ili navodnika ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
8. zahtjev – kohe- rentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
9. zahtjev – forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

ESEJ 5: Likovi žena u *Gorskom vijencu***Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	Učenik navodi 1. da <i>Gorski vijenac</i> pripada romantizmu	1 bod
2. zahtjev	Učenik navodi imena likova: 1. Vladika Danilo, Vuk Mićunović, Vuk Mandušić, iguman Stefan, knez Janko, vojvoda Draško... (<i>po bod za svaki od četiri navedena lika</i>)	Ukupno 4 boda
3. zahtjev	Učenik navodi 1. da direktno u radnji učestvuju sestra Batrićeva i baba vještica (<i>1 bod</i>)(<i>Ako navede samo jedan lik, ne dobija bod. Ako uz ova dva lika navede i neki drugi lik žene, dobija 1 bod.</i>)	1 bod
4. zahtjev	Učenik navodi lirske epizode: 1. san Vuka Mandušića, pjesma o lijepoj Fatimi, tužbalica sestre Batrićeve (<i>1 bod</i>) (<i>Učenik dobija 1 bod ako navede bar dvije od navedenih epizoda.</i>)	1 bod
5. zahtjev	Učenik saopštava 1. da je cilj epizode koju priča Vuk Mandušić da ukaže na potrebu borbe i da se ubjeđivanjima i pregovorima ne može ništa postići <i>i slični odgovori</i> (<i>1 bod</i>) 2. da je baba vještica imala zadatak da "pomuti" Crnogorce <i>i slični odgovori</i> (<i>1 bod</i>) 3. da sestra Batrićeva riječima "glavari se skamenili! kam im u dom!" i samoubistvom podstiče na odlučnost na borbu <i>i slični odgovori</i> (<i>1 bod</i>)	Ukupno 3 boda

6. zahtjev	<p>Učenik ističe da muškarci u <i>Gorskom vijencu</i> s poštovanjem i divljenjem govore o ženama i navodi primjere, npr.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Crnogorci opravdavaju postupak Ruže Kasanove i to što je poslušala srce i pobjegla za Muja Alića/ Tomaš Martinović govori da je pogriješio onaj ko je dao Ružu za Kasana "zatvorio vilu u tavnicu/jere Kasan bruka nevaljala" i slični odgovori (1 bod) 2. Vuk Mandušić plače nad ljepotom snahe Milonjića bana, ali krije svoju ljubav prema njoj jer je udata i zato što je s banom devestostruko kum i slični odgovori (1 bod) 3. Vuk Mandušić se divi hrabrosti ljube Radunove i s poštovanjem opisuje njenu požrtvovanost i pomaganje svom gospodaru, govoreći: "žena mlada, ama soko sivi,/ puni puške svome gospodaru" i slični odgovori (1 bod) 4. Mustaj kadija kazuje pjesmu o lijepoj Fatimi (1 bod) <p>(Napomena: učenik dobija jedan bod ako uopšteno napiše da muškarci u <i>Gorskom vijencu</i> s poštovanjem i divljenjem govore o ženi, ali ne navode primjere ili ako se sjetе riječi kneza Rogana: "Čud je ljudska smiješna rabota!/Ne zna žena ko je kakve vjere/stotinu će promijenit vjera/da učini što joj srce žudi"; ili riječi Janka u kojima se ističe da žena treba sve da vjeruje svome gospodaru: "Kad me žena pita đe sam bio,/kazaću joj da sam so sijao. /Kuku njojzi ako ne vjerova!" i slični odgovori.)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
7. zahtjev	<p>Učenik izvodi zaključak o likovima žena u <i>Gorskom vijencu</i> (npr. likovi žena su u drugom planu, one su često neimenovane – sestra Batrićeva, ljuba Radunova, snaha Milonjića bana, ali su često pokretači radnje. Takva je sestra Batrićeva, takva je baba vještica, a kada ne pokreću direktno radnju u djelu, one osvjetljavaju likove muškaraca. Npr. prikazano je junaštvo Vuka Mandušića, ali preko snahe Milonjića bana i ljube Radunove otkriva se njegova osjećajnost i ljubav prema ženi, kao i divljenje hrabrosti žene i slični odgovori)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 8 bodova

8. zahtjev - leksika	<p>1. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilska sredenost rečenica</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
9. zahtjev – gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža; semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> i/ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> i/ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji</i>... (1 bod)</p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti</i>...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> i/ili pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod)</p> <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
10. zahtjev – pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod)</p> <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p>2. primjena znanja o glasovnim alternacijama i/ili primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i> i/ili izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...), dodavanje pojedinih slova u riječima (1 bod)</p> <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p>3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zarez (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod)</p> <p>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
11. zahtjev – koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
12. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

ESEJ 6: „Gospode, kako je teško biti čovjek“ (Ivo Andrić)**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik navodi</p> <ol style="list-style-type: none"> da je djelo <i>Derviš i smrt</i> roman 	1 bod
2. zahtjev	<p>Učenik ukazuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> da se radnja dešava u Bosni (1 bod) da je vrijeme dešavanja radnje 17. vijek (1 bod) na temu (npr. tema je društvo u kojem strada pojedinac/da je čovjek u nedemokratskom društvu "uvijek na gubitku"/zbunjen, nemoćan čovjek pred okrutnošću birokratije i slični odgovori (1 bod) 	Ukupno 3 boda
3. zahtjev	<p>Učenik opisuje Ahmeda Nurudina i:</p> <ol style="list-style-type: none"> ukazuje na to da Ahmed Nurudin vjeruje u božju pravdu/u društvenu pravdu jer smatra da nevin čovjek ne može biti osuđen i pogubljen i slični odgovori (1 bod) ističe da Ahmed ne prihvata Hasanovu pomoć jer smatra da mu nije potrebna pošto mu brat nije učinio nikakvo zlo i slični odgovori (1 bod) ističe da Ahmed smatra da je Hasan pametan, miran, vedar, ali da je kod njega sve prazno, površno, nekorisno i slični odgovori (1 bod) pozivajući se na tekst objašnjava svoj doživljaj Hasana (npr. misli da je skitnica, da je slobodan i ide u druge krajeve putevima koji ne vode nikuda i vode svukuda, uvijek raspoložen, srdačan, ali se boji da to nije upućeno samo njemu, već je to "Prazna životna vedrina što se presipa kao voda, bezvrijedna jer je svačija" i slični odgovori (1 bod) 	Ukupno 4 boda
4. zahtjev	<p>Učenik opisuje Hasana i:</p> <ol style="list-style-type: none"> ukazuje na Hasanov vedar pogled, na njegovu vedrinu, mirnoću, čak i u najvećoj gužvi i vici/u crvenoj kabanici, uspravan, vedar, raspoložen/nasmijan, optimista, spreman da pomogne prijatelju i slični odgovori (1 bod) ukazuje na to da je Hasan ljut što Ahmed neće ništa da učini da bi pomogao bratu/ljut je na Ahmeda jer se nada da će sve biti dobro, a neće da spasi brata iz zatvora, ne više, ali je veoma uznemiren i govori muklo ne ublažavajući teške riječi i uvrede i slični odgovori (1 bod) ukazuje na Hasanov prekor Ahmedu jer vjeruje u božju pomoć pa ne čini ništa za brata i slični odgovori (1 bod) obrazlaže upućivanje prekora dervišu i ističe da ga prekori jeva što neće ništa da učini za čovjeka kome zna ime i prezime i koji mu je „slučajno i brat, da ne propadne ni kriv ni dužan u ime te pravde“ koju brani. Učenik ističe da Hasan zamjera Ahmedu što sve prebacuje na Boga i njegovu volju i time nalazi opravdanje za sebe i za svoje nečinjenje i slični odgovori (1 bod) 	Ukupno 4 boda

5. zahtjev	<p>Učenik saopštava</p> <p>1. Hasan i Ahmed su prijatelji jer je Hasan ponudio pomoć Ahmedu da spasi brata/ uputio mu je riječ saučešća jedino on u kasabi/Hasan je ljut na derviša jer odbija njegovu pomoć i neće ništa da preduzme da pomogne čovjeku koji mu mnogo znači/ kada se odvojio od goniča, dokasao je do Ahmeda i smijući se govori da ne bi htio da ga pregazi, jer bi za njim žalio, za ostalima ne bi <i>i slični odgovori (1 bod)</i></p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
6. zahtjev	<p>Učenik ističe:</p> <p>1. da se karakterizacija odnosi na Hasana (<i>1 bod</i>)</p> <p>2. jer živi život, raduje se, veseli, uživa, ali spreman je da pomogne kad treba, ne žali da se žrtvuje da bi pomogao čovjeku u nevolji <i>i slični odgovori (1 bod)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 8 bodova

7. zahtjev - leksika	<p>1. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilska središnjost rečenica</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
8. zahtjev – gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža; semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> <i>i/ili</i> zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> <i>i/ili</i> pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> <i>i/ili</i> pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
9. zahtjev – pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p>2. primjena znanja o glasovnim alternacijama <i>i/ili</i> primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j i/ili</i> izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...), dodavanje pojedinih slova u riječima (1 bod)</p> <p>3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
10. zahtjev – koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
11. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

ESEJ 7: Reklama - povod da (ne) mislimo**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	Učenik ukazuje: 1. da se savremeno poslovanje temelji na reklamama	1 bod
2. zahtjev	Učenik: 1. ukazuje šta se sve reklamira (proizvodi, usluge...) (1 bod) 2. objašnjava kako se sve to reklamira (TV, radio, štampa, bilbordi, flajeri, tizeri, zidovi zgrada...) (1 bod)	Ukupno 2 boda
3. zahtjev	Učenik: 1. saopštava da li prati reklame mehanički ili razmišlja o njima (1 bod) 2. objašnjava zašto prati reklame, odnosno da li o njima razmišlja; ili zašto ne prati reklame, odnosno zašto o njima ne razmišlja (1 bod)	Ukupno 2 boda
4. zahtjev	Učenik: 1. ukazuje na vizuelni, muzički ili verbalni dio reklame koji privlači pažnju, ili ističe da mu reklama nikada ne privlači pažnju (1 bod) 2. ukazuje na reklamni slogan ili njegov značaj za reklamu (1 bod) 3. navodi primjer kojim argumentuje svoj stav o tome šta mu u reklamama privlači pažnju; primjerenim riječima argumentuje zašto mu reklama ne privlači pažnju (1 bod)	Ukupno 3 boda
5. zahtjev	Učenik: 1. saopštava značaj originalnosti u reklamama (1 bod) 2. za svoje mišljenje iznosi argument (1 bod)	Ukupno 2 boda
6. zahtjev	Učenik: 1. iznosi stav da li se reklama silom nameće savremenom čovjeku ili ne (1 bod) 2. saopštava argument kojim potkrepljuje svoj stav da li se reklama silom nameće savremenom čovjeku ili ne (1 bod)	Ukupno 2 boda
7. zahtjev	Učenik: 1. saopštava kako na ovu pojavu reaguju ljudi koje poznaje i njegovi vršnjaci	1 bod
8. zahtjev	Učenik: 1. u obliku zaključka saopštava svoj stav o reklamama (1 bod) 2. iznosi argument da bi potkrijepio svoj stav (1 bod)	Ukupno 2 boda

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 10 bodova

9. zahtjev - leksika	<ol style="list-style-type: none"> 1. bogatstvo jezičkog izraza (kreativan pristup temi) (1 bod) 2. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilski sredenost rečenica (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
10. zahtjev – gramatika	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba padeža (1 bod) 2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola biti...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> <i>i/ili</i> pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) 3. semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> <i>i/ili</i> zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> <i>i/ili</i> pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
11. zahtjev – pravopis	<ol style="list-style-type: none"> 1. pravilna upotreba velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod) 2. primjena znanja o glasovnim alternacijama <i>i/ili</i> primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i> <i>i/ili</i> izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...) (1 bod) 3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
12. zahtjev – koherentnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. dobra povezanost na nivou teksta <i>i/ili</i> pasusa <p style="text-align: right;">1 bod</p>
13. zahtjev - forma teksta	<ol style="list-style-type: none"> 1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak) <i>i/ili</i> odvajanje pasusa unutar razrade <p style="text-align: right;">1 bod</p>

ESEJ 8: Grafiti – umjetničko djelo ili vandalizam**Sadržaj**

1. zahtjev	Učenik: 1. iznosi svoje mišljenje da su grafiti umjetničko djelo ili djelo vandala (1 bod) 2. obrazlaže svoje mišljenje (1 bod) Ukupno 2 boda
2. zahtjev	Učenik: 1. saopštava da se grafitima može iznijeti kritički stav o svim temama ili nabraja određene teme (sport, muzika, zabava, politika...). Može da pomene i samo jednu temu. 1 bod
3. zahtjev	Učenik: 1. saopštava po kojim površinama su najčešće ispisani grafiti (npr. zidovi zgrada, zidovi nadvoznjaka, potporni zidovi kraj magistrala, vagoni voza...) 1 bod
4. zahtjev	Učenik: 1. se slaže ili ne slaže da su grafiti jezgrovite, duhovite, aforističke poruke (1 bod) 2. obrazlaže svoje mišljenje o grafitima (1 bod) Ukupno 2 boda
5. zahtjev	Učenik: 1. saopštava svoje mišljenje da li su grafiti pravi način da se izrazi svoj stav, progovori o problemu ili neslaganju s određenim stavom... (1 bod) 2. obrazloži svoje mišljenje (1 bod) Ukupno 2 boda
6. zahtjev	Učenik: 1. saopštava da grafiti u velikoj mjeri govore o autorima ili ne govore ništa o njima i slični odgovori (1 bod) 2. iznosi mišljenje da se iz sadržaja grafita može saznati mnogo (ili ništa) o autoru (npr. duhovit, obrazovan, uočava prave probleme u društvu..., vulgaran, nevaspitan, cilj mu je samo da ispiše zid i učini ga ružnim...) (1 bod) Ukupno 2 boda
7. zahtjev	Učenik: 1. saopštava da u nekim grafitima prepoznaje ili ne prepoznaje svoje stavove (1 bod) 2. iznosi argumente za odgovor (može da navede i primjer) (1 bod) Ukupno 2 boda
8. zahtjev	Učenik: 1. saopštava da se zbog nekih grafita zastidi ili ne zastidi bez obzira na njihovu sadržinu (1 bod) 2. objašnjava svoj odgovor (1 bod) Ukupno 2 boda
9. zahtjev	Učenik: 1. u vidu zaključka iznosi svoj stav o grafitima 1 bod

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 8 bodova

10. zahtjev - leksika	<p>1. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilska središnjost rečenica</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
11. zahtjev – gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža; semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> i/ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> i/ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola biti...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> i/ili pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
12. zahtjev – pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p>2. primjena znanja o glasovnim alternacijama i/ili primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i> i/ili izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...) ili dodavanje pojedinih slova u riječima (1 bod)</p> <p>3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...)) (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
13. zahtjev – koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
14. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

ESEJ 9: Odijelo (ne) otkriva karakter čovjeka**Sadržaj - 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> ukazuje na način odijevanja svojih vršnjaka (džins, sportska elegancija, klasičnost...) (1 bod) iznosi argumente za (npr. podržava džins i sportsku eleganciju jer omogućavaju ležernost, opuštenost... i slični odgovori) (1 bod) iznosi argumente protiv (npr. ne podržava nošenje odijela kod mladih ljudi jer se ne izražava individualnost/izlizane i iscijepane farmerice jer djeluju veoma neuredno... i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik saopštava</p> <ol style="list-style-type: none"> mišljenje zašto se mladi danas tako oblače (uticaj sredine, medija – TV, internet, štampa, vraćanje u šezdesete ili osamdesete godine prošlog vijeka... i slični odgovori) <p style="text-align: right;">1 bod</p>
3. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> navodi primjere profesije i zanimanja koja zahtijevaju uniformu (ljekari, pekari, policajci, vatrogasci...) (1 bod) navodi argumente za neophodnost nošenja uniforme u nekoj profesiji (npr. ljekari u operacionim salama jer im i odjeća mora biti sterilna, vatrogasci jer ih specijalna uniforma štiti od visokih temperatura... i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> iznosi argumente zašto bi učenici trebalo da nose uniformu (npr. svi su isto obučeni/ treba da se razlikuje oblačenje u školi i van škole/nema nadmetanja u praćenju modnih trendova i markiranoj odjeći... i slični odgovori) (1 bod) iznosi argumente zašto učenici ne bi trebalo da nose uniformu (npr. sputava ih, nameće im se način oblačenja i oduzima sloboda u izražavanju svog stila/ individualnost i kreativnost ne dolaze do izražaja... i slični odgovori) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
5. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> saopštava šta nikad ne bi obukao (1 bod) (ne odnosi se na đlačku uniformu jer je svoj stav o đlačkoj uniformi iznio u prethodnom zahtjevu) objašnjava zašto nikad ne bi obukao neki odjevni predmet, odnosno neku kombinaciju odjevnih predmeta (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

6. zahtjev	Učenik saopštava da stil odijevanja jeste izraz ličnosti: 1. odjeća može da istakne nečiju kreativnost, originalnost, profesionalnost, autoritet... <i>(1 bod)</i> 2. odjeća može da govori o neukusu, vulgarnosti, pogrešnom skretanju pažnje na sebe... <i>(1 bod)</i> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
7. zahtjev	Učenik: 1. saopštava da na osnovu odjeće ne treba ili treba suditi o karakteru čovjeka <i>(1 bod)</i> 2. iznosi argumente za svoj stav <i>(1 bod)</i> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
8. zahtjev	Učenik 1. saopštava da način odijevanja podliježe pravilima (npr. čovjek mora da vodi računa kako treba da se obuče na radnom mjestu, poslovnom sastanku, u teretani, šetnji, školi, na plaži.../da postoje nepisana pravila kako se u kojoj situaciji obući/da nekad način oblačenja diktiraju običaji/da u nekim firmama postoje interna pravila oblačenja... <i>i slični odgovori (1 bod)</i>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 8 bodova

9. zahtjev - leksika	<p>1. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilsko sredenost rečenica</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
10. zahtjev – gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža; semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> i/ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> i/ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili <i>zamjenice koji...</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> i/ili pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
11. zahtjev – pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p>2. primjena znanja o glasovnim alternacijama i/ili primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i> i/ili izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeH, uvijek...) ili dodavanje pojedinih slova u riječima (1 bod)</p> <p>3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zarez (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
12. zahtjev – koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
13. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

ESEJ 10: Osmijeh, ljubav i tolerancija - oružje savremenog čovjeka**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. iznosi mišljenje o svom optimističkom ili pesimističkom pogledu na svijet ili o optimističkom i/ili pesimističkom pogledu ljudi na svijet (1 bod) i 2. obrazlaže svoje opredjeljenje za jedan ili drugi pogled na svijet (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik:</p> <p>obrazlaže svoj stav o tome da li različita mišljenja moraju dovesti do konflikta</p> <p><i>Napomena: Ukoliko učenik ne obrazloži svoj stav, ne dobija nijedan bod, tj. nije dovoljno samo da napiše da različita mišljenja dovode do sukoba, odnosno da ako pojedinci imaju različita mišljenja o istoj temi, ne moraju se svađati.</i></p> <p style="text-align: right;">2 boda</p>
3. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. objašnjava riječ osmijeh (npr. izraz ljubaznosti, radosti, zadovoljstva/izraz lica koji se ispoljava pokretom mišića usta/razvlačenjem usta u smješak <i>i slični tačni odgovori</i>) (1 bod) i 2. navodi primjer situacije (za jednostavnije opisivanje situacije, npr. uvijek se nasmiješim nervoznoj prodavačici <i>i slični odgovori</i>) (1 bod); za potpunije opisivanje situacije, npr. bolje ćemo se osjećati ako se nasmiješimo dosadnoj komšinici koja uvijek priča o kiši i kostobolji kada se slučajno sretnemo na stepeništu ili u liftu i kažemo joj da će sutra biti sunčan dan <i>i slični odgovori</i> (2 boda)) 3. objašnjava riječ ljubav (npr. osjećajnost, privrženost nekoj osobi/naklonost i vezanost za nekoga <i>i slični odgovori</i>) (1 bod) i 4. navodi primjer situacije (za jednostavnije opisivanje situacije, npr. svako jutro baki kažem da je volim <i>i slični odgovori</i>) (1 bod); za potpunije objašnjenje situacije, npr. volim da potrošim i posljednji cent da obradujem poklonom brata, sestru, staru komšinicu bez djece, dragu osobu - jer to je ljubav, pažnja <i>i slični odgovori</i> (2 boda)) 5. objašnjava riječ tolerancija (npr. pomirljiv odnos prema nekome ili nečemu, bez isključivosti i krutosti <i>i slični odgovori</i>) (1 bod) i 6. navodi primjer situacije (za jednostavnije opisivanje situacije, npr. ne odgovaram na uvrede, već prećutim i oprostim <i>i slični odgovori</i>) (1 bod); za potpunije objašnjenje, npr. ne psujem i ne vičem na stadionu na protivničkog igrača koji je mom omiljenom timu dao gol, već mu aplaudiram zbog odlične igre <i>i slični odgovori</i> (2 boda)) <p style="text-align: right;">Ukupno 9 bodova</p>
4. zahtjev	<p>Učenik:</p> <p>iznosi svoje mišljenje o datoj rečenici</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

5. zahtjev	<p>Učenik: u vidu zaključka argumentuje svoj stav da su ljubav, osmijeh i tolerancija najjače oružje savremenog čovjeka</p> <p><i>Napomena: Ukoliko učenik ne argumentuje svoj stav, ne dobija bod, takođe ne dobija bod ako i u zaključku ponovi istu misao iz nekog od prethodnih zahtjeva.</i></p>	1 bod
-------------------	---	--------------

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 8 bodova

6. zahtjev - leksika	<p>1. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilska sredenost rečenica</p>	1 bod
7. zahtjev – gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža; semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> i/ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> i/ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim, s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod)</p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> i/ili pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p>	Ukupno 2 boda
8. zahtjev – pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p> <p>2. primjena znanja o glasovnim alternacijama i/ili primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i> i/ili izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...) ili dodavanje slova u riječima (1 bod)</p> <p>3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćénica... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...)) (1 bod)</p> <p><i>(U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</i></p>	Ukupno 3 boda
9. zahtjev – koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta i/ili pasusa</p>	1 bod
10. zahtjev – forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak)</p>	1 bod

ESEJ 11: Čitalačka kultura nekad i sad**Sadržaj –**

1. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saopštava svoje mišljenje o čitalačkoj kulturi (1 bod) 2. iznosi argumente za svoj stav (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saopštava šta voli da čita (npr. psihološke romane, kriminalističke romane, sportske strane u dnevnim novinama...) (1 bod) 2. objašnjava zašto voli da čita npr. psihološke romane (npr. u psihološkom romanu se otkriva unutrašnji život lika, njegova osjećanja, raspoloženja, misli, stanja svijesti i posebno podsvijesti; priznaje se i ako učenik imenuje lik iz književnog djela i kratko analizira, npr. lik Raskoljnikova, Ahmeda Nurudina, Ivana Galeba...) ili sportske strane u novinama (npr. učenik navodi da ga ne zanima politika, ne želi da sluša o teškoj ekonomskoj situaciji, besparici, štrajkovima pa voli da čita neopterećujuće tekstove o Gvardioli, Mesiju, Đokoviću ili navijačima reprezentacije Crne Gore...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
3. zahtjev	<p>Učenik iznosi svoje mišljenje o:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. značaju knjige u prošlosti (1 bod) 2. značaju knjige danas (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. objašnjava prednosti vizuelnih medija u odnosu na knjigu, ili knjige u odnosu na vizuelne medije (1 bod) 2. upoređuje uticaj TV, filma, DVD-ja... i knjige na svoje vršnjake (1 bod) 3. iznosi svoje mišljenje (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
5. zahtjev	<p>Učenik: saopštava šta više voli – da pročita knjigu ili da odgleda film koji je snimljen po toj knjizi ili da se preko interneta informiše o radnji tog djela i obrazlaže svoju odluku</p> <p>Napomena: Ukoliko učenik nepotpuno obrazlaže svoju odluku (npr. više volim da pročitam knjigu nego da odgledam film jer rečenicu ili pasus koji mi se dopadaju mogu da pročitam više puta...), dobija 1 bod</p> <p>Ukoliko učenik potpunije i stilski sređenije saopštava svoje misli (npr. film uvjerljivije prikazuje radnju, vidimo gestove, mimiku, a takođe ono što je opisano na 20 stranica knjige, film može vjerno da prikaže u jednom kadru...), dobija 2 boda</p> <p>Ukoliko učenik samo saopštava šta više voli – da pročita knjigu ili da odgleda film koji je snimljen po toj knjizi ili da se preko interneta informiše o radnji tog djela, a ne obrazlaže svoju odluku ne dobija bodove.</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

6. zahtjev	<p>Učenik stilski sređeno i argumentovano saopštava svoj stav o tome:</p> <ol style="list-style-type: none"> šta više utiče na čitalačku publiku – kvalitet književnog djela ili marketing (npr. Danas kvalitet nije mjerilo čitanosti književnog djela, već marketing. On obezbjeđuje prolaznost popularnih naslova i tzv. „lake literature“ kod čitalačke publike. Rijetki su oni koji teže kvalitetu i koji će reći da su odoljeli marketingu. Oni će bez stida priznati da nijesu pročitali „bestseler“. Ipak, ne može se zanemariti marketinški efekat. Većina želi da je „u trendu“ pa kupuje ili čita knjigu jer su čuli za naslov, jer je to sada popularno. <i>(i slični odgovori) (1 bod)</i> Istinski čitaoci koji su pročitali „Na Drini ćuprija“ Iva Andrića, Kafkin „Proces“ ili neko djelo ruskih klasika opet će poželjeti da to djelo pročitaju. A da li će opet čitati „Alhemičara“, „Na obali rijeke Pjedre sjedjela sam i plakala“ Paula Koelja ili „Ženski rodoslov“ Ljiljane Habjanović-Đurović? <i>(i slični odgovori) (1 bod)</i> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
7. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> iznosi agumente kojima opravdava ili ne opravdava nastojanje pojedinih zemalja da knjiga bude u središtu čovjekovog interesovanja <i>(1 bod)</i> navodi prijedlog/prijedloge šta uraditi kako bi čitalačka kultura bila veća <i>(1 bod)</i> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 8 bodova

8. zahtjev - leksika	<p>1. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilska središnjost rečenica</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
9. zahtjev – gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža; semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi i/ili</i> zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov i/ili</i> pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji...</i> (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola <i>biti...</i>), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti i/ili</i> pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
10. zahtjev – pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p>2. primjena znanja o glasovnim alternacijama <i>i/ili</i> primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j i/ili</i> izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. <i>osmjeh</i>, <i>uvjek...</i>) ili dodavanje slova u riječima (1 bod)</p> <p>3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
11. zahtjev – koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
12. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

ESEJ 12: Volonterizam – profesionalno usavršavanje ili gubljenje vremena**Sadržaj – 30 bodova**

1. zahtjev	<p>Učenik saopštava da na izbor zanimanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. utiče ljubav prema tom zanimanju, sposobnost osobe, njene vještine, interesovanja, radoznalost <i>i slično</i> (1 bod) 2. ali da utiču i okolnosti (npr. potreba društva za tim zanimanjem, isplativost tog posla, uslovi rada...) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
2. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. navodi koji bi posao volio da radi (npr. bibliotekar, lektor, frizer, konobar, poslastičar, pilot, ljekar...) (1 bod) 2. opisuje taj posao i navodi argumente zašto bi volio da se bavi tim poslom (3 boda) <p>Napomena: Ako učenik kaže da bi volio da bude npr. bibliotekar jer voli knjige a tako bi mu bile uvijek dostupne jer je njima stalno okružen, dobija 1 bod.</p> <p>Ako potpunije objašnjava, dobija 2 boda. (Npr. uvijek bih bio okružen knjigama i imao bih svoj mir u kojem bih mogao čitati što poželim u tom trenutku – od ruskih klasika do najnovijih bestselera i beletristike <i>i slični odgovori</i>.)</p> <p>Ako stilski sređeno, jasno i argumentovano objašnjava, dobija 3 boda. (Npr. pošto čitaocu pomognem da pronađe i dobije željenu knjigu, vraćam se svom svijetu knjiga u kojem sam u jednom trenutku Vronski, a u drugom hrabri i zaljubljeni Vuk Mandušić, a u trećem Bora Stanković. Ali u mojoj <i>Nečistoj krvi</i> Sofka ne bi ostala sama i bez ljubavi i ne bi tužno šarala po pepelu, već bi bila i dalje jedra, mlada, obasuta ljubavlju i okružena djecom i njihovim smijehom... <i>i slični odgovori</i>)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 4 boda</p>
3. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saopštava šta njegovi vršnjaci misle o volontiranju (da je korisno ili da od njega nemaju nikakve koristi) (1 bod) 2. iznosi argumente zašto misle da je besplatan posao koristan (npr. omogućava im psihološku i stručnu pripremu za što bolje obavljanje posla <i>i slični odgovori</i>), odnosno da ne donosi nikakvu korist (npr. oduzima im vrijeme koje bi mogli iskoristiti za zabavu i razonodu, druženje s prijateljima <i>i slični odgovori</i>) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
4. zahtjev	<p>Učenik saopštava:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prednosti volonterskog rada (npr. sticanje praktičnog znanja, upoznavanje s poslom, radno iskustvo...) (1 bod) 2. mane volonterskog rada (npr. nema materijalne koristi/besplatno se radi/niko neće da radi bez nadoknade/nema se vremena za volontiranje jer oduzima dragocjeno vrijeme <i>i slični odgovori</i>) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>

5. zahtjev	<p>Učenik saopštava:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. svoju odluku (npr. prihvatio bi da ljeti radi volonterski) (1 bod) 2. argumente za svoju odluku (npr. nemam obaveza, pa mogu da učinim nešto korisno/ da steknem određeno iskustvo ili nekom pomognem <i>i slični odgovori</i>) (1 bod) <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
6. zahtjev	<p>Učenik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saopštava svoje opredjeljenje (volontiranje je profesionalno usavršavanje ili volontiranje je gubljenje vremena) (1 bod) 2. iznosi argumente za svoje opredjeljenje (npr. volontiranje nam omogućava da steknemo određeno iskustvo i znanje koje nam može biti "odskočnica" i prednost prilikom zapošljavanja. Danas se češće traži određeno radno iskustvo ili preporuka prethodnog poslodavca prilikom zapošljavanja./Za mnoge je to jedini način da poslije srednje škole ili fakulteta steknu određeno iskustvo i na taj način prednost u odnosu na ostale kandidate prilikom zapošljavanja. ILI: Treba nešto da zaradim da bih imao džeparac, da bih mogao da putujem i slično, a volontiranje mi to ne omogućava./ Zadovoljstvo mi je da radim posao koji volim, ali uzalud kad od toga ne mogu da živim <i>i slični odgovori.</i> (2 boda) <p>Napomena: Ukoliko učenik u zahtjevu 6.2 ponavlja argument koji je već istakao u nekom od prethodnih zahtjeva, dobija samo 1 bod.</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>

NAPOMENA: Svi zahtjevi se množe sa 2.

Jezik i forma teksta – 8 bodova

7. zahtjev - leksika	<p>1. jasno i precizno izražavanje, bez dvosmislenosti i ponavljanja, stilsko sredenost rečenica</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
8. zahtjev – gramatika	<p>1. pravilna upotreba padeža; semantičko razlikovanje predloga <i>zbog</i> i <i>radi</i> i/ili zamjenice <i>svoj</i> i <i>njegov</i> i/ili pravilna upotreba konstrukcije tipa <i>u vezi s tim</i>, <i>s obzirom na</i> ili zamjenice <i>koji</i>... (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p>2. pravilno pisanje glagolskih oblika (perfekta, radnog glagolskog pridjeva, aorista pomoćnog glagola biti...), pravilna upotreba enklitičkih oblika glagola <i>biti</i> i <i>htjeti</i> i/ili pravilna primjena pravila kongruencije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 2 boda</p>
9. zahtjev – pravopis	<p>1. pravilna upotreba velikog slova ili sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi ili pisanje negacije (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p>2. primjena znanja o glasovnim alternacijama i/ili primjena pravila o pisanju suglasnika <i>j</i> i/ili izostavljanje pojedinih slova u riječima (npr. osmjeh, uvijek...) ili dodavanje slova u riječima (1 bod)</p> <p>3. pravilna upotreba znakova interpunkcije (tačke na kraju reda, iza rednih brojeva, skraćena... ili upitnika, ili uzvičnika, ili navodnika, ili zareza (uz vokativ i apoziciju, kod umetnutih rečenica, inverzije, kod zavisno-složenih ili nezavisno-složenih rečenica...) (1 bod) (U slučaju da učenik napravi jednu grešku u ovom zahtjevu, dobija 0 bodova)</p> <p style="text-align: right;">Ukupno 3 boda</p>
10. zahtjev – koherentnost	<p>1. dobra povezanost na nivou teksta</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>
11. zahtjev - forma teksta	<p>1. strukturiran tekst (uvod, razrada, zaključak)</p> <p style="text-align: right;">1 bod</p>

SADRŽAJ

Predgovor	3
Pravila za rješavanje testa na maturalskom i stručnom ispitu.....	4
Pravila za pisanje školskog eseja na maturalskom i stručnom ispitu.....	5
Test na maturalskom ispitu.....	6
Test na stručnom ispitu.....	21
Teme za pisanje eseja na maturalskom i stručnom ispitu.....	34
Rješenje testa na maturalskom ispitu.....	47
Rješenje testa na stručnom ispitu.....	56
Sheme za bodovanje eseja na maturalskom ispitu.....	63
Sheme za bodovanje eseja na stručnom ispitu.....	97

